

ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენება საქართველოს მუნიციპალიტეტის ორგანოთა 2021 წლის აჩვენებლისთვის

(შუადღური ანგარიში)

კვლევის ავტორები

გიგი ჩიხლაძე

თამთა კახიძე

კვლევის თანაავტორი და ხელმძღვანელი

ლევან ნატროშვილი

ამ ანგარიშის გამოცემა შესაძლებელი გახდა ამერიკელი ხალხის მხარდაჭერით „ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს“, USAID-ის მეშვეობით.

ანგარიშში გამოთქმული მოსაზრებები ეკუთვნის „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ და შესაძლოა, არ ასახავდეს USAID-ის ანდა ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.

I. ძირითადი მიგნებები	4
II. შესავალი	7
III. რას გულისხმობს ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენება საარჩევნო მიზნით	8
IV. აღსრულებითი ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება	10
1. სავარაუდოდ პოლიტიკური ნიშნით ძალადობა, მუქარა, გენოლა, სამსახურიდან გათავისუფლება და მათზე სამართალდამცავი ორგანოების რეაგირება	11
1.1. ფიზიკური ძალადობა	11
1.2. სამსახურიდან გათავისუფლება ან სამსახურიდან წასვლის მოთხოვნა	12
1.3. სავარაუდო გენოლა შემოწირულების მიღების მიზნით	14
1.4. დარეგისტრირებულ კანდიდატებზე გენოლა	15
2. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის პროფესიული ნიშნით ასარჩევი წევრების შესარჩევი პროცესი	17
V. სამართლებრივი ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება	19
1. საარჩევნო კოდექსში შეტანილი პრობლემური ცვლილებები	19
2. პოლიტიკური პარტიების სახელმწიფო დაფინანსებასთან დაკავშირებით კანონში განხორციელებული ცვლილებები	21
VI. ინსტიტუციური ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება	23
1. საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომელთა საარჩევნო შეხვედრებზე დასწრება	23
2. სამსახურებრივი ნიშნით საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომელთა შეკრება	23
VII. ფინანსური ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება	27
VIII. რეკომენდაციები	30

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს“ მიერ 2021 წლის 1 ივნისიდან 25 სექტემბრამდე მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნებისთვის განხორციელებულმა დაკვირვებამ აჩვენა, რომ საარჩევნოდ ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენება საქართველოსთვის კვლავ პრობლემურია. საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომლებზე პოლიტიკური ნიშნით განხორციელებული ზეწოლის, სამსახურიდან გათავისუფლების და ოპოზიციური პარტიების კანდიდატების შევიწროების სავარაუდო შემთხვევების არაეფექტიანი გამოძიება, ასევე, საჯარო ინსტიტუტების პოლიტიზება და მმართველი პარტიის მიერ საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომელთა საარჩევნო კამპანიისთვის მასშტაბური მობილიზება, საბიუჯეტო პროგრამების ვინოპარტიული მიზნით გამოყენება და სხვა მანკიერი ტენდენციები სამართლიანი საარჩევნო გარემოსთვის მთავარ გამოწვევას წარმოადგენს:

აღსრულებითი ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

- 2021 წლის ივნისიდან რეგულარულად ვრცელდებოდა ინფორმაცია საქართველოს ყოფილი პრემიერ-მინისტრის, გიორგი გახარიას მიერ შექმნილი პარტიის „საქართველოსთვის“ მხარდამჭერების საბიუჯეტო ორგანიზაციებიდან სავარაუდოდ პოლიტიკური ნიშნით გათავისუფლების ან/და მათზე განხორციელებული ზეწოლის ფაქტების შესახებ. აგვისტო-სექტემბერში „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ არაერთი მსგავსი ფაქტი შეისწავლა და 17 პირის შემთხვევაში გამოიკვეთა პოლიტიკური ნიშნით შევიწროების გარკვეული ნიშნები;
- სექტემბრის დასაწყისიდან, მას შემდეგ, რაც საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაციის ვადა ამოიწურა, არაერთი ოპოზიციური პოლიტიკური პარტია საუბრობდა სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისა და სხვა უწყებების მხრიდან მათ საარჩევნო სიებში მყოფი პირების და მაჟორიტარობის კანდიდატების მიმართ განხორციელებული ზეწოლის სავარაუდო ფაქტების შესახებ, რომლის მთავარი მიზანი, მათი აზრით, მმართველი პარტიისთვის კონკურენტების ჩამოშორება იყო. ასეთი ცნობების სიმრავლით პარტია „საქართველოსთვის“ გამოირჩეოდა, რომლის წარმომადგენელების განცხადებით, ასპინძაში, ახალქალაქში, ახმეტაში, ახალციხეში, მარნეულში, ყაზბეგში, ხელვაჩაურში, თეთრიწყაროში, წალენჯიხაში, ტყიბულში, ნინოწმინდაში, ადიგენში, კასპში, წყალტუბოში 22 ასეთ შემთხვევას ჰქონდა ადგილი. მსგავს შემთხვევებზე საუბრობდნენ პარტია „გირჩი - მეტი თავისუფლებისა“, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ და „მესამე ძალა - სტრატეგია აღმაშენებლის“ წარმომადგენელებიც. თუმცა, მათი თქმით, რეგისტრაციიდან მოხსნილ პირებს შიშის გამო საუბარი და ასეთი ფაქტების დადასტურება არ სურთ, შესაბამისად, მათი ზუსტი რაოდენობის დადგენა შეუძლებელი იყო. მხოლოდ აჭარაში პარტია „საქართველოსთვის“ ორმა კანდიდატმა და სამტრედიიაში „მესამე ძალა - სტრატეგია აღმაშენებლის“ ერთმა კანდიდატმა საჯაროდ ისაუბრა მასზე განხორციელებულ ზეწოლაზე, თუმცა, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ინფორმაციით, ამ პირებმა გამოკითხვის დროს უარყვეს ზეწოლის ფაქტი;

- სექტემბრის მეორე ნახევარში დმანისსა და რუსთავში 2 ძალადობრივი ინციდენტი დაფიქსირდა, რომლის დროსაც ჭრილობები და დაზიანებები მიაყენეს ოპოზიციური პარტიის „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებს. პოლიციამ დმანისის შემთხვევაში მოძალადე მალევე დააკავა, რუსთავში მომხდარ ფაქტზე კი გამოძიება მიმდინარეობს;
- აგვისტოში გავრცელდა ინფორმაცია, რომ სამცხე-ჯავახეთში მხარის რწმუნებულმა, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის და ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის სამხარეო ხელმძღვანელებმა ადგილობრივ ბიზნესმენებს სავარაუდოდ დაავალეს მმართველი პარტიის სასარგებლოდ ფულის შეწირვა. გადამოწმების შედეგად აღმოჩნდა, რომ 2-16 აგვისტოს პერიოდში მმართველ პარტიას სამცხე-ჯავახეთიდან 87-მა ფიზიკურმა და 5-მა იურიდიულმა პირმა ჯამში 714,000 ლარი შესწირა. ასეთ მოკლე დროში, ერთი გეოგრაფიული არეალიდან განხორციელებული შემოწირულებების ეს ოდენობა საკმაოდ უჩვეულოა და შესაძლოა წარმოადგენდეს გავრცელებული ინფორმაციის არაპირდაპირ მტკიცებულებას. გარდა ამისა, 4 სექტემბერს ტელეკომპანია „პირველის“ ეთერშიც გავიდა სიუჟეტი, რომლის მიხედვითაც, ჟურნალისტებთან საუბარში შემომწირველების ნაწილმა, ფაქტობრივად, დაადასტურა, ზემოთ ნახსენები შეხვედრები და გარემოებები;
- არჩევნებთან დაკავშირებულ სისხლის სამართლის ნიშნების შემცველ სავარაუდო ფაქტებზე საგამოძიებო უწყებების მიერ მიღებული ზომების, მათ შორის დაწყებული გამოძიებების შესახებ სრული ინფორმაცია არც შინაგან საქმეთა სამინისტროს და არც გენერალურ პროკურატურას არ გაუვრცელებია. არჩევნებში ჩართულ მხარეებს ცალკეული ინფორმაციის მიღების საშუალება მხოლოდ იუსტიციის სამინისტროსთან შექმნილი „თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორისი“ კომისიის სხდომებზე ჰქონდათ;
- ივნისსა და ივლისში ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და ორი ახალი წევრის შერჩევის პროცესი მიმდინარეობდა. შერჩევის ყველა ეტაპი ისე წარიმართა, რომ მმართველმა პარტიამ უბრალო საპარლამენტო უმრავლესობით თანამდებობებზე მისთვის სასურველი ისეთი კანდიდატურები დაამტკიცა, რომლებსაც ოპოზიციის მხარდაჭერა არ ჰქონდათ.

სამართლებრივი ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

- 2021 წლის 28 ივნისს საქართველოს პარლამენტმა მესამე მოსმენით მიიღო საარჩევნო კოდექსში ცვლილებები, რომელთა მიზანიც საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესება იყო. სამუშაო პროცესი რამდენიმე თვეს გაგრძელდა და დოკუმენტის საბოლოო ვერსიაში, ასევე, აისახა პოლიტიკურ პარტიებს შორის 2021 წლის 19 აპრილს გაფორმებული შეთანხმებით გათვალისწინებული დებულებებიც. პოზიტიური ცვლილებებთან ერთად, კანონში შევიდა რამდენიმე ისეთი უარყოფითი დებულება, რამაც რეფორმის მნიშვნელობა დააკნინა და მმართველი პარტიის ინტერესებს მოარგო. კერძოდ, ცესკოს თავმჯდომარისა და წევრების შერჩევის პროცესში გათვალისწინებულმა დროებითმა რეგულაციამ საპარლამენტო კენჭისყრებს შორის ვადები შეამცირა, რითაც შესაძლებელი გახდა, მმართველ პარტიას ოპოზიციასთან შეთანხმების გარეშე დაემტკიცებინა სასურველი კანდიდატები. კიდევ რამდენიმე დროებითმა რეგულაციამ კი ორ ოპოზიციურ პარტიას უსამართლოდ ჩამოართვა საარჩევნო კომისიებში წევრების დანიშვნის უფლება;

- „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების“ შესახებ კანონშიც განხორციელდა ცვლილებები, რომელთა მიხედვითაც, „საქართველოს ლეიბორისტულმა პარტიამ“, რომელმაც საპარლამენტო მანდატზე უარი თქვა, სახელმწიფო დაფინანსების მიღების უფლება დაკარგა. აღსანიშნავია, რომ ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ საკანონმდებლო ცვლილება ვენეციის კომისიამ და ეუთო/ოდირმა უარყოფითად შეაფასა.

ინსტიტუციური ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

- საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებული პირები მმართველი პარტიის წინასაარჩევნო შეხვედრებს აქტიურად ესწრებოდნენ. ეს შემთხვევები საყურადღებოა იმ გარემოების გამო, რომ საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომლები ამა თუ იმ ფორმით პოლიტიკური თანამდებობის პირებზე სამსახურებრივად დაქვემდებარებული არიან, შესაბამისად, არსებობს მაღალი რისკი იმისა, რომ ისინი საკუთარი ნების საწინააღმდეგოდ მონაწილეობენ წინასაარჩევნო კამპანიაში. ამით შესაძლოა ირღვეოდეს საარჩევნო კოდექსის ის ჩანაწერი, რომელიც „კრძალავს სამსახურებრივად დაქვემდებარებული ან სხვაგვარად დამოკიდებული პირის ჩაბმას ისეთ საქმიანობაში, რომელიც ხელს უწყობს კანდიდატის წარდგენას ან/და არჩევას“. საარჩევნო კამპანიისთვის საჯარო მოსამსახურეთა მსგავსი კონცენტრაცია, კანონის პირდაპირი დარღვევაც რომ არ იყოს, მინიმუმ იგი ხელს უწყობს საჯარო სამსახურის უკიდურეს პოლიტიზებას, რაც მიუღებელია;
- გამოვლინდა სამსახურებრივი ნიშნით ზოგიერთ საბიუჯეტო ორგანიზაციის თანამშრომლებთან სააგიტაციო შეხვედრების ორგანიზების სავარაუდო შემთხვევები, რაც ახალი საკანონმდებლო ცვლილებებით კანონდარღვევას წარმოადგენს. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ 5 ასეთ შემთხვევაზე შესაბამის საოლქო საარჩევნო კომისიას საჩივრითაც მიმართა, თუმცა არც ერთი საჩივარი მათ მიერ არ იქნა დაკმაყოფილებული.

ფინანსური ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

- საქართველოს საარჩევნო კოდექსი კრძალავს არჩევნების დღემდე მე-60 დღიდან არჩევნების დღის ჩათვლით ისეთი პროექტების/პროგრამების განხორციელებას, რომლებიც მანამდე არ იყო გათვალისწინებული საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში, ასევე, იგივე პერიოდში აკრძალულია სოციალური გასაცემლების (პენსია, სოციალური დახმარება, შემწეობა და სხვა) ოდენობების ზრდა. საანგარიშო პერიოდში არ დაფიქსირებულა ცენტრალური ან ადგილობრივ ბიუჯეტის ისეთი ცვლილება, რომლითაც დაირღვეოდა საარჩევნო კოდექსის ზემოთ აღნიშნული რეგულაცია;
- საანგარიშო პერიოდში „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ 10 სახელმწიფო პროგრამა/ინიციატივა გამოარჩია, რომელიც საარჩევნოდ მოტივირებულ ხარჯებად შეიძლება იყოს მიჩნეული.

II. შესავალი

2021 წლის 2 ოქტომბერს საქართველოს მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნები ჩატარდება, რომლის მეშვეობითაც 64 მუნიციპალიტეტში მერებს და საკრებულოს წევრებს აირჩევენ. არჩევნებში მონაწილეობის მისაღებად 42-მა პოლიტიკურმა პარტიამ (მათ შორის მმართველმა პარტიამ „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო“) და 72-მა საინიციატივო ჯგუფმა გაიარა რეგისტრაცია.

საარჩევნო პროცესებზე ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი გავლენა, როგორც წესი, ადმინისტრაციული (სახელმწიფო) რესურსების გამოყენებას აქვს. ეს გავლენა იმდენად დიდი შეიძლება იყოს, რომ, ფაქტობრივად, არჩევნების შედეგებიც კი განსაზღვროს. ეს არის რესურსი, რომელიც ქვეყნის ყველა მოქალაქეს ეკუთვნის, განურჩევლად მისი პოლიტიკური გემოვნებისა. აქედან გამომდინარე, მისი ვიწროპარტიული მიზნებით გამოყენება დაუშვებელია და ასეთი შემთხვევების შეზღუდვას ძალიან დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ ამ საკითხს უკვე მრავალი წელია იკვლევს. ამჟერად გთავაზობთ შუალედურ ანგარიშს, რომელშიც შეფასებულია ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენება 2021 წლის მუნიციპალიტეტის ორგანოთა არჩევნებისთვის.

საქართველოს კანონმდებლობით, მუნიციპალურ ორგანოთა არჩევნები შესაბამისი წლის ოქტომბრის პირველ შაბათ დღეს უნდა გაიმართოს, ხოლო ოფიციალური წინასაარჩევნო პერიოდი არჩევნების დღემდე 60 დღიან პერიოდს მოიცავს. შესაბამისად, პრეზიდენტმა 2 აგვისტოს გამოსცა განკარგულება N02/08/01¹ 2 ოქტომბერს არჩევნების დანიშვნის შესახებ, საიდანაც დაიწყო ოფიციალური წინასაარჩევნო პერიოდის ათვლა, ასევე, ამ დღიდან ამოქმედდა საქართველოს საარჩევნო კოდექსის ის ნორმები, რომლებიც აგიტაციისა და ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების საკითხებს აწესრიგებს. თუმცა, ვინაიდან სახელმწიფო რესურსები ოფიციალური საარჩევნო კამპანიის დაწყებამდეც შეიძლება იქნეს საარჩევნო მიზნით გამოყენებული, კვლევის საანგარიშო პერიოდი მოიცავს 2020 წლის 1 ივნისიდან 25 სექტემბრამდე დროის შუალედს, ასევე, ანგარიშში აღწერილი რამდენიმე შემთხვევა უფრო ადრეც არის მომხდარი.

ამ პერიოდში ორგანიზაცია აღნუსხავდა ყველა შემთხვევას, რომლის დროსაც შეიძლება ადგილი ჰქონოდა საარჩევნო მიზნით ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენებას ან მისი მსგავსი ეფექტის მქონე ქმედებას. ეს ფაქტები შესწავლილი და გადამოწმებული იქნა ორგანიზაციის იურისტების და 9 გრძელვადიანი რეგიონული დამკვირვებლის მიერ. იურისტების მიერ გადამოწმებულ იქნა რელევანტური შემთხვევების ქართულ საარჩევნო კანონმდებლობასა და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობა.

ანგარიშში თავდაპირველად განმარტებულია ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენების არსი და ტიპები. მომდევნო ოთხი თავი 2021 წლის მუნიციპალურ ორგანოთა არჩევნებისთვის ადმინისტრაციული რესურსების შესაძლო გამოყენების ზოგად ტენდენციებსა და კონკრეტულ შემთხვევებს მიმოიხილავს, ხოლო ბოლო თავში შეჯამებულია ორგანიზაციის რეკომენდაციები. საბოლოო ანგარიში არჩევნების შემდეგ გამოქვეყნდება.

1 საქართველოს პრეზიდენტის 2021 წლის 2 აგვისტოს N02/08/01 განკარგულება; ხელმისაწვდომია: <https://cutt.ly/QElzk7V>

III. ჩანს გულისხმობს ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენება საარჩევნო მიზნით

ადმინისტრაციული რესურსების დამისის საარჩევნო მიზნით გამოყენების შესახებ დასაყოველთაოდ მიღებული დეფინიცია არც ქართულ და არც საერთაშორისო კანონმდებლობაში არ არსებობს, თუმცა ამ საკითხს არაერთი საერთაშორისო დოკუმენტი ეხება და ცდილობს მასთან დაკავშირებით გარკვეული სახის ერთგვაროვანი მიდგომა ჩამოაყალიბოს. ამ დოკუმენტებისა და მეცნიერთა მოსაზრებების ანალიზზე დაყრდნობით, ჩვენ ვიყენებთ ადმინისტრაციული რესურსების შემდეგ კატეგორიებს²:

ცხრილი 1. ადმინისტრაციული რესურსების სახეობები და საარჩევნოდ მათი გამოყენების მაგალითები	
ადმინისტრაციული რესურსის ტიპი	არსი
აღსრულებითი	პოლიტიკური ოპონენტების, მათი მხარდამჭერებისა და ამომრჩევლების წინააღმდეგ სახელმწიფოს აღსრულებითი, მათ შორის ძალადობრივი, მექანიზმების შერჩევითად გამოყენება. მაგალითად, პოლიტიკური ნიშნით ადამიანების დაკავება, დაშინება, ცემა, მუქარა, სამსახურიდან გათავისუფლება და სხვა სახის ზეწოლა.
სამართლებრივი (საკანონმდებლო და მარეგულირებელი)	საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ორგანოების რომელიმე პარტიის ან კანდიდატის საარჩევნო ინტერესების სასარგებლოდ/საწინააღმდეგოდ გამოყენება. მაგალითად, კანონის მიღება, რომელიც უპირატეს მდგომარეობაში აყენებს რომელიმე პარტიას.
ინსტიტუციური	სახელმწიფო ინსტიტუტების ადამიანური და არაფულადი რესურსის, მათ შორის, სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებული ან/და მის მფლობელობაში მყოფი მედია და საკომუნიკაციო საშუალებების გამოყენება რომელიმე პარტიის ან კანდიდატის საარჩევნო აქტივობების ხელშეწყობის ან ხელშეშლისთვის
ფინანსური	ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების ფულადი რესურსების მიმართვა რომელიმე პარტიის ან კანდიდატის საარჩევნო აქტივობების ხელშეწყობისთვის.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს კანონმდებლობა ვიწროდ განმარტავს ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენებას და ხშირ შემთხვევაში ბევრი საკითხი რეგულირების გარეშე რჩება. კერძოდ, ადმინისტრაციულმა ორგანომ შეიძლება განახორციელოს რიგი ქმედებები, რითაც იგი კანონს არ დაარღვევს, თუმცა მის

2 Abuse of state resources: a brief introduction to what it is, how to regulate against it and how to implement such resources, Magnus Ohman, IFES, July 2021:
https://www.ifes.org/sites/default/files/georgia_abuse_of_state_resources_july_2011_0.pdf

მიერ საზოგადოებისთვის გაწეული კონკრეტული სიკეთეები შეიძლება ისეთი სახით იქნეს მიწოდებული, რომ მას დიდი გავლენა ჰქონდეს ამომრჩევლის ნებაზე. ასეთ შემთხვევებში, როგორც წესი, რთულად გასავლებაა ზღვარი სახელმწიფოსა და პარტიას შორის, რასაც ეუთოს³ 1990 წლის კოპენჰაგენის კონფერენციის დოკუმენტი⁴ ითხოვს.

აქედან გამომდინარე, როდესაც ჩვენ ვსაუბრობთ ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენებაზე, მხედველობაში გვაქვს არა მხოლოდ უშუალოდ ქართული კანონმდებლობის დარღვევა, არამედ კოპენჰაგენის დოკუმენტის სულისკვეთებისა და საყოველთაოდ აღიარებული საარჩევნო პრინციპების წინააღმდეგ მიმართული ქმედებებიც.

3 ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია

4 ეუთოს 1990 წლის კოპენჰაგენის კონფერენციის დოკუმენტი:
<http://www.osce.org/odihr/elections/14304>

IV. ალსრულებითი ადმინისტრაციული ჩესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

საანგარიშო პერიოდში ალსრულებითი ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების მხრივ რამდენიმე მნიშვნელოვანი ტენდენცია გამოვლინდა. 2021 წლის ივნისიდან რეგულარულად ვრცელდებოდა ინფორმაცია საქართველოს ყოფილი პრემიერ-მინისტრის, გიორგი გახარიას მიერ შექმნილი პარტიის „საქართველოსთვის“ მხარდამჭერების საბიუჯეტო ორგანიზაციებიდან სავარაუდოდ პოლიტიკური ნიშნით გათავისუფლების ან/და მათზე განხორციელებული ზეწოლის ფაქტების შესახებ. გახარიამ, რომელიც 2021 წლის თებერვალში თანამდებობიდან გადადგა, პარტიის პრეზენტაცია მაისის ბოლოს გამართა, ხოლო ივნისის ბოლოს იგი ოფიციალურად დარეგისტრირდა პოლიტიკურ გაერთიანებად. ყოფილი პრემიერ-მინისტრის პოლიტიკურ გუნდში არაერთი მოქმედი ან ახლად გადამდგარი სახელმწიფო თანამდებობის პირი და საბიუჯეტო ორგანიზაციის თანამშრომელი განეცხადებინა. აგვისტო-სექტემბერში „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ არაერთი მსგავსი ფაქტი შეისწავლა და 19 პირის შემთხვევაში გამოიკვეთა პოლიტიკური ნიშნით შევიწროების გარკვეული ნიშნები.

სექტემბრის დასაწყისიდან, მას შემდეგ, რაც საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაციის ვადა ამოიწურა, არაერთი ოპოზიციური პოლიტიკური პარტია საუბრობდა სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისა (სუს) და სხვა უწყებების მხრიდან მათ საარჩევნო სიებში მყოფი პირების მიმართ განხორციელებული ზეწოლის სავარაუდო ფაქტების შესახებ, რომლის მთავარი მიზანი, მათი აზრით, ამ გზით მმართველ პარტიისთვის კონკურენტების ჩამოშორება იყო. რეგისტრაციიდან მოხსნილი კანდიდატების უმრავლესობა საუბარს ერიდებოდა, თუმცა რამდენიმე მათგანმა ზეწოლის ფაქტი დაადასტურა.

სექტემბრის მეორე ნახევარში დმანისსა და რუსთავში ორი ძალადობრივი ინციდენტი დაფიქსირდა, რომლის დროსაც დაზიანებები მიაყენეს ოპოზიციური პარტიის „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებს. პოლიციამ დმანისის შემთხვევაში მოძალადე მალევე დააკავა, რუსთავში მომხდარ ფაქტზე კი გამოძიება მიმდინარეობს.

აგვისტოში გავრცელდა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ სამცხე-ჯავახეთში მხარის რწმუნებულმა, სუს-ის და ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის სამხარეო ხელმძღვანელებმა ადგილობრივ ბიზნესმენებს სავარაუდოდ დაავალეს მმართველი პარტიის სასარგებლოდ თანხის შეწირვა. გადამოწმების შედეგად აღმოჩნდა, რომ 2-16 აგვისტოს პერიოდში მმართველ პარტიას სამცხე-ჯავახეთიდან 87-მა ფიზიკურმა და 5-მა იურიდიულმა პირმა ჯამში 714,000 ლარი შესწირა. ასეთ მოკლე დროში ერთი გეოგრაფიული არეალიდან განხორციელებული შემოწირულებების ეს ოდენობა საკმაოდ უჩვეულოა და შესაძლოა, წარმოადგენდეს გავრცელებული ინფორმაციის არაპირდაპირ მტკიცებულებას. გარდა ამისა, 4 სექტემბერს ტელეკომპანია „პირველის“ ეთერშიც გავიდა სიუჟეტი, რომლის მიხედვითაც, ჟურნალისტებთან საუბარში შემომწირველების ნაწილმა, ფაქტობრივად, დაადასტურა, ზემოთ ნახსენები შეხვედრები და გარემოებები

არჩევნებთან დაკავშირებულ სისხლის სამართლის ნიშნების შემცველ სავარაუდო ფაქტებზე საგამოძიებო უწყებების მიერ მიღებული ზომების, მათ შორის დაწყებული გამოძიებების შესახებ სრული ინფორმაცია არც შინაგან საქმეთა სამინისტროს (შსს) და არც გენერალურ პროკურატურას არ გაუვრცელებია. არჩევნებში ჩართულ მხარეებს ცალკეული ინფორმაციის მიღების საშუალება მხოლოდ იუსტიციის სამინისტროსთან შექმნილი „თავისუფალი და

სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორისი” კომისიის⁵ სხდომებზე ჰქონდათ. კერძოდ, სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებები არჩევნებთან დაკავშირებულ პოტენციურ დარღვევებზე საპასუხოდ მათ მიერ მიღებულ ზომებზე უწყებათაშორის კომისიას აწვდიდნენ ინფორმაციას.

ივნისსა და ივლისში ცენტრალური საარჩევნო კომისიის (ცესკო) თავმჯდომარისა და ორი ახალი წევრის შერჩევის პროცესი მიმდინარეობდა. შერჩევის ყველა ეტაპი ისე წარიმართა, რომ მმართველმა პარტიამ უბრალო საპარლამენტო უმრავლესობით თანამდებობაზე მისთვის სასურველი ისეთი კანდიდატურები დაამტკიცა, რომლებსაც ოპოზიციის მხარდაჭერა არ ჰქონდათ.

გემოთ აღწერილი ტენდენციებისა და სხვა კონკრეტული ფაქტების შესახებ უფრო მეტი ინფორმაცია მოცემულია შესაბამის ქვეთავებში.

1. სავანაულო პოლიტიკური ნიშნით ძალაობა, მუქანა, ზეწოლა, სამსახურიდან გათავისუფლება და მათზე სამართალდამცავი ორგანოების ჩაბმულობა

1.1. ფიზიკური ძალაობა

21 სექტემბერს **დმანისის** მუნიციპალიტეტის სოფელ განთიადში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მიერ წარდგენილი მერობის კანდიდატი და დმანისის მოქმედი მერი, გიორგი ტატუაშვილი წინასაარჩევნო შეხვედრას მართავდა, რა დროსაც, მისი განცხადებით, შეხვედრისმონაწილეებს „ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველოს“ ადგილობრივი შტაბის წევრები დაესხნენ თავს. დაპირისპირების დროს ცივი იარაღით დაიჭრა⁶ ოპოზიციური პარტიის ორი აქტივისტი. პოლიციამ ცივი იარაღის გამოყენებით ადამიანების დაჭრის გამო მმართველი პარტიის მაჟორიტარობის ერთ-ერთი კანდიდატის შვილი, დავით დაუთაშვილი დააკავა.⁷ ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანების და ჯგუფურად ჩადენილ ძალადობის ფაქტზე გამოძიება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 117-ე მუხლით და 126-ე მუხლის 1¹ ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით მიმდინარეობს, რომელიც 3-დან 6 წლამდე ვადით თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს.

20 სექტემბერს **რუსთავში** ფიზიკურად გაუსწორდნენ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერ ივანე გველესიანს, რომელმაც ცხვირის ძვლების მოტეხილობა და ტვინის შერყევა მიიღო.⁸ გველესიანის თქმით, ინციდენტამდე მას პოლიტიკური აქტივობის შეწყვეტას სთხოვდნენ (არ ასაჯაროებს თუ ვინ სთხოვდა), წინააღმდეგ შემთხვევაში კი, ფიზიკური ანგარიშსწორებით ემუქრებოდნენ. შსს-მ გამოძიება სისხლის სამართლის კოდექსის 126-ე, ცემის მუხლით დაიწყო.

5 <https://justice.gov.ge/Ministry/Index/1614>

6 „დმანისის მერობის კანდიდატის წინასაარჩევნო შეხვედრაზე ოპოზიციის ორი აქტივისტი დაჭრეს“, palitraneews.ge, 21.09.2021, <https://bit.ly/3AAHEvB>

7 „დმანისში ენმ-ის მხარდამჭერებს დაჭრის გამო „ოცნების“ მაჟორიტარობის კანდიდატის შვილი დააკავეს“, mtavari.tv, 22.09.2021, <https://bit.ly/3u0AK08>

8 „მოქალაქე, რომელსაც ფიზიკურად გაუსწორდნენ, თავდასხმას პოლიტიკურ მოტივს უკავშირებს“, რადიო თავისუფლება, 21.09.2021: <https://www.radiotavisupleba.ge/a/31470862.html>

1.2. სამსახურიან გათავისუფლება ან სამსახურიან წასვლის მოთხოვნა

სექტემბრის მეორე ნახევარში **გორის სახელმწიფო თეატრის** დირექტორს, გივი წვერაგას უფლებამოსილების ოთხნობიანი ვადა გაუვიდა, თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელმა კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს ამ პოზიციაზე მოქმედი დირექტორის კანდიდატურა წარუდგინა (დირექტორს, თეატრის წარდგინებით ნიშნავს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის მინისტრი). 3 სექტემბერს გორის თეატრმა მიიღო კულტურის მინისტრის მოადგილის, იოსებ ბალათურიას წერილი, რომლითაც რეკომენდაციას აძლევს თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელს, რომ თეატრის დირექტორის პოზიციაზე გივი წვერაგას კანდიდატურა აღარ წარმოადგინოს,⁹ რისი მიზეზიც თეატრის ადმინისტრაციულ-ორგანიზაციული და ფინანსური განვითარების არარსებობაა. წვერაგა ამ გადაწყვეტილებას გორის საკრებულოს არჩევნებში მის მონაწილეობას უკავშირებდა,¹⁰ იგი პარტია „საქართველოსთვის“ პარტიულ სიაშია.

2 სექტემბერს პარტია „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოდან“ **ოზურგეთის** მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრის, ვლადიმერ ჩავლეიშვილის და მთისპირის ადმინისტრაციულ ერთეულში მერის წარმომადგენლის თანაშემწის, რომან ვანაძის განცხადებით,¹¹ მათ ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის მერი, კონსტანტინე შარაშენიძე დაემუქრა და ფიზიკურად დაუპირისპირდა. შარაშენიძე თვითმმართველობის არჩევნებზე მერობის დამოუკიდებელი კანდიდატია. ჩავლეიშვილის და ვანაძის განცხადებით, შარაშენიძე მათ არჩევნებზე მხარდაჭერას სთხოვდა. მომხდარ ფაქტზე შსს-ს ოზურგეთის სამმართველოში დაწყებულია გამოძიება.

23 აგვისტოს **სენაკის** მუნიციპალიტეტის ა(ა)იპ¹² „საზოგადოებრივი მომსახურების ცენტრის“ მონიტორინგის განყოფილების მთავარ სპეციალისტს, ბაქარ სიჭინავას ცენტრის დირექტორმა, ბადრი მამულიამ ცალმხრივად შეუწყვიტა შრომითი ხელშეკრულება. სიჭინავას განცხადებით, გათავისუფლებამდე მას მამულია სთხოვდა, დაენერა განცხადება გათავისუფლების შესახებ, რადგან ის პარტია „საქართველოსთვის“ აღმასრულებელი მდივნის, ბერდია სიჭინავას ძმაა. ბრძანებაში გათავისუფლების სამართლებრივ საფუძვლად სამუშაო ძალის შემცირებაა მითითებული.

23 აგვისტოს **ზუგდიდის** ა(ა)იპ „მოსწავლე - ახალგაზრდობის სასახლის“ თანამშრომელს, კესარია წულაიას დირექტორმა, დავით შამათავამ შრომითი ხელშეკრულება გაუწყვიტა. წულაიას განცხადებით, გათავისუფლებამდე ა(ა)იპ-ის ხელმძღვანელი მას სთხოვდა, შეეწყვიტა „ფეისბუკზე“ პარტია „საქართველოსთვის“ მხარდაჭერი აქტივობა. აღსანიშნავია, რომ ა(ა)იპ-ის თანამშრომლებს სამუშაო საათებში სოციალურ ქსელებში აგიტაცია აკრძალული აქვთ, მაგრამ ბრძანებაში ხელშეკრულების განწყვეტის საფუძვლად პანდემიის გამო ფუნქციების შესრულების შეუძლებლობა არის მითითებული. წულაია რეალურ მიზეზად მის მიერ პარტია „საქართველოსთვის“ ზუგდიდის ოფისის დახმარებას ასახელებს.

9 საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის მინისტრის მოადგილის, იოსებ ბალათურიას მიერ წერილი სსიპ გიორგი ერისთავის სახელობის პროფესიული სახელმწიფო 2021 თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელ დავით ჩხარტიშვილისთვის 2021 წლის 3 სექტემბერს გაგზავნილი წერილი, <https://bit.ly/3nRP9eb>

10 გივი წვერაგას 8 სექტემბერს „ფეისბუკზე“ გამოქვეყნებული პოსტი, <https://www.facebook.com/gia.tsverava/posts/1767587653424987>

11 „ოზურგეთის მერს საკრებულოში „ქართული ოცნების“ წევრი ძალადობაში ადანაშაულებს“, imedinews.ge, 2.09.2021, <https://bit.ly/3EynODL>

12 არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი

17 აგვისტოს სსიპ¹³ „დაცული ტერიტორიების სააგენტოს“ ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის სპეციალისტი, თეიმურაზ გვრიტიშვილი ამავე სააგენტოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა, დავით იოსებაშვილმა ინსპექტირების სამსახურის მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე სამსახურიდან გაათავისუფლა. გვრიტიშვილის თქმით, გათავისუფლებამდე ის დირექტორმა რამდენჯერმე გააფრთხილა, რომ შეწყვიტა „ფეისბუქზე“ გახარის და მისი თანაგუნდელის, კოტე ანანიაშვილის მხარდამჭერი აქტივობა.

11 ივნისს პრემიერ-მინისტრმა, ირაკლი ღარიბაშვილმა თანამდებობიდან გაათავისუფლა სსიპ „საქპატენტის“ თავმჯდომარე **მინდია დავითაძე**.¹⁴ დავითაძის განცხადებით, მისი გათავისუფლების მიზეზი ის იყო, რომ იგი ოპოზიციაში მყოფი ყოფილი პრემიერ-მინისტრის გიორგი გახარისა მიერ იყო თანამდებობაზე დანიშნული. დავითაძე ამჟამად პარტია „საქართველოსთვის“ ერთ-ერთი ლიდერია. მინდია დავითაძის შრომით უფლებებს სასამართლოში „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ იცავს, ვინაიდან, ორგანიზაციას მისი გათავისუფლების ბრძანება დაუსაბუთებლად მიაჩნია.

25 მაისს **ბათუმის** საკრებულოს თანამშრომელი, გია აბულაძე სამსახურიდან მას შემდეგ გაათავისუფლეს, რაც გიორგი გახარისა მხარდამჭერი პოსტი „ფეისბუქზე“ გააზიარა. აბულაძის თქმით, საკრებულოს თავმჯდომარემ მას ჯერ გაზიარებული პოსტის წაშლა მოსთხოვა, უარის მიღების შემდეგ კი დაუსაბუთებელი ბრძანებით გაათავისუფლა. აბულაძემ გათავისუფლების ბრძანება სასამართლოში გაასაჩივრა, სადაც მის ინტერესებს „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ იცავს.

19 მაისს ა(ა)იპ „ქალაქ **ფოთის** მუნიციპალიტეტის მელიორაციის“ დირექტორის მოვალეობის შემსრულებელმა ვანგერ მხეიძემ ამავე ორგანიზაციის მთავარი სპეციალისტი ხვიჩა დოლბაია დაუსაბუთებელი ბრძანებით სამსახურიდან გაათავისუფლა. დოლბაიას განცხადებით, გათავისუფლების მიზეზი იყო მისი ნათესაური კავშირი ფოთის მერის ყოფილ მოადგილესთან, კონსტანტინე თოფურიასთან (რომელიც ასევე გაათავისუფლეს), რომელიც გიორგი გახარისა თანაგუნდელია. დოლბაიას გათავისუფლების ბრძანება სასამართლოში აქვს გასაჩივრებული.

13 მაისს **დუშეთის** მუნიციპალიტეტის ა(ა)იპ „არაგვის დაცული ლანდშაფტის ადმინისტრაციის“ დირექტორი, გიორგი მეზვრიშვილი დუშეთის მუნიციპალიტეტის მერმა, ზურაბ სეხნიაშვილმა თანამდებობიდან გაათავისუფლა. მეზვრიშვილის თქმით, გათავისუფლებამდე მას მერმა განცხადების დაწერა მოსთხოვა, რადგან მისი რეკომენდატორი, შალვა კერესელიძე (პარლამენტის წევრი, რომელიც პარტიას „საქართველოსთვის“ შეუერთდა) აღარ იყო გუნდის წევრი და შესაბამისად, მასაც უნდა დაეტოვებინა თანამდებობა. განცხადების დაწერაზე უარის თქმის შემდეგ, მერის ბრძანებით, მეზვრიშვილი სამსახურიდან გაათავისუფლეს. გათავისუფლების ბრძანება მეზვრიშვილმა სასამართლოში გაასაჩივრა. გათავისუფლების კანონიერებასთან დაკავშირებით მუნიციპალიტეტის პოზიციის თანახმად, მერს მეზვრიშვილის გათავისუფლების დასაბუთების ვალდებულება არ ჰქონდა.¹⁵

13 საჯარო სამართლის იურიდიული პირი

14 „ღარიბაშვილმა საქპატენტის თავმჯდომარე მინდია დავითაძე თანამდებობიდან გაათავისუფლა“, [formulanews.ge](https://formulanews.ge/News/51839), 11.06.2021, <https://formulanews.ge/News/51839>

15 თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორის კომისიას შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილემ, ალექსანდრე დარახველიძემ ასეთი 12 შემთხვევის შესახებ ამცნო, იხ. სხდომის ოქმი N6, <https://bit.ly/3AyQyJW>, გვ. 7.

13 მაისს **დუშეთის** მერმა, ზურაბ სეხნიაშვილმა სამსახურიდან დასაბუთების გარეშე გაათავისუფლა ქვეშეთის ადმინისტრაციულ ერთეულში მერის წარმომადგენელი, თორნიკე თათარაშვილი. თათარაშვილის თქმით, გაათავისუფლების მიზეზი მის მიერ „ფეისბუქზე“ გიორგი გახარიას მხარდაჭერა გახდა. ფაქტთან დაკავშირებით მუნიციპალიტეტის პოზიცია მდგომარეობს იმაში, რომ თათარაშვილი ადმინისტრაციული ხელშეკრულებით იყო დასაქმებული, ამიტომ მის გაათავისუფლებას დასაბუთება არ სჭირდება.¹⁶

9 ივნისს გრიგოლ დაგარგულია **სამეგრელო - ზემო სვანეთის** მხარეში რწმუნებულის ადმინისტრაციის თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობის სამსახურის უფროსის მოადგილის პოზიციიდან ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე გაათავისუფლეს, თავად დაგარგულია გაათავისუფლების ფაქტს პოლიტიკურ ნიშანს უკავშირებდა, რადგან იგი პარტია „საქართველოსთვის“ ერთ-ერთ წევრთან, ალექსანდრე მონერელიასთან ასოცირდებოდა. მის ინტერესებს სასამართლოში „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ იცავდა. სარჩელის შეტანისას ორგანიზაციამ სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენება მოითხოვა, რაც დაკმაყოფილდა და გაათავისუფლებული პირის ადგილზე აიკრძალა სხვა პირის დანიშვნა. მოგვიანებით, სასამართლო პროცესების დასრულებამდე, სამეგრელო-ზემო სვანეთის მხარეში რწმუნებულის ადმინისტრაციამ თავად აღადგინა დაგარგულია იმავე პოზიციაზე.

11 მაისიდან 3 აგვისტომდე **ბათუმში, თბილისში, სენაკში, ფოთსა და გორში** ჯამში 7 შემთხვევა დაფიქსირდა, როდესაც სხვადასხვა საჯარო უწყებაში, მათ შორის შსს-ში დასაქმებულმა პირებმა დაწერეს განცხადებები სამსახურიდან გაათავისუფლების შესახებ. მათი თქმით, განცხადება მათზე განხორციელებული ზეწოლის გამო დაწერეს, რისი მიზეზიც მათ მიერ გიორგი გახარიას მიმართ გამოხატული მხარდაჭერა, ან გახარიას თანაგუნდელებთან სხვადასხვა სახის (ნათესაური, მეგობრული) კავშირები იყო.

1.3. სავანაულო ზეწოლა შემოწინააღმდეგის მიღების მიზნით

22 აგვისტოს ტელეკომპანია „მთავარ არხზე“ გავიდა სიუჟეტი,¹⁷ რომლის თანახმადაც, ტელეკომპანიას წყარომ მიაწოდა ინფორმაცია, რომ **სამცხე-ჯავახეთში** მხარის რწმუნებულმა, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის (სუს) და ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის სამხარეო ხელმძღვანელებმა ადგილობრივ ბიზნესმენებს დაავალეს მმართველი პარტიის სასარგებლოდ თანხის შეწირვა.

სიუჟეტის მიხედვით, ბიზნესმენები სუს-ის მეშვეობით გუბერნიის შენობაში დაიბარეს, სადაც მათ ზემოაღნიშნულმა სამმა მაღალჩინოსანმა საწარმოს წლიური ბრუნვიდან გარკვეული ნაწილის „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ სასარგებლოდ შეწირვა დაავალა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ბიზნესისთვის საფრთხის შექმნით დაემუქრა.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ვებგვერდის მიხედვით, სადაც პარტიების მიერ მიღებული შემოწირულებებია განთავსებული, 2-16 აგვისტოს პერიოდში მმართველ პარტიას სამცხე-ჯავახეთიდან 87-მა ფიზიკურმა¹⁸ და 5-მა იურიდიულმა¹⁹ პირმა ჯამში 714,000 ლარი

16 იქვე.

17 „დარეკეტებული ბიზნესი | „ოცნებამ“ ბოლო ორ კვირაში 700 000 ლარზე მეტი შემოწირულობა მიიღო“, mtavari.tv, 22.08.2021,

<https://mtavari.tv/news/54172-dareketebuli-biznesi-otsnebam-bolo-or-kvirashi>

18 იხ. შემოწმირველ ფიზიკურ პირთა სია, <https://bit.ly/3IPtMaA>

19 იხ. შემოწმირველ იურიდიულ პირთა სია, <https://bit.ly/3AxkWEz>

შესწირა. ასეთ მოკლე დროში, ერთი გეოგრაფიული არეალიდან განხორციელებული შემოწირულებების ეს ოდენობა საკმაოდ უჩვეულოა და შესაძლოა წარმოადგენდეს „მთავარი არხის“ სიუჟეტში მოთხრობილი ისტორიის არაპირდაპირ მტკიცებულებას. გარდა ამისა, 4 სექტემბერს ტელეკომპანია „პირველის“ ეთერშიც გავიდა სიუჟეტი²⁰, რომლის მიხედვითაც, ჟურნალისტებთან საუბარში შემომწირველების ნაწილმა, ფაქტობრივად, დაადასტურა, ზემოთ ნახსენები შეხვედრები და გარემოებები.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა საკუთარი კომპეტენციის ფარგლებში დაიწყო ამ შემთხვევის შესწავლა, რაც შეეხება საგამოძიებო უწყებებს, უცნობია, დაიწყო თუ არა გამოძიება.

1.4. დანაშაულის დადგენის კანდიდატებზე ზეწოლა

პარტიების მიერ მუნიციპალიტეტის საკრებულოების არჩევნებში მონაწილეობის მისაღებად პარტიული სიების და მაჟორიტარობის კანდიდატების წარდგენის ბოლო ვადა არჩევნებამდე არაუგვიანეს 30-ე დღე - 2 სექტემბერი იყო. მას შემდეგ რაც პარტიებმა დაარეგისტრირეს კანდიდატები, რეგულარულად ვრცელდებოდა ინფორმაცია სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიების კანდიდატების მოხსნის შესახებ, რის მიზეზადაც მათზე განხორციელებული ზეწოლა სახელდებოდა. კანდიდატები დარეგისტრირებიდან რამდენიმე დღეში კანდიდატურის მოხსნის შესახებ განცხადებით მიმართავდნენ შესაბამის საარჩევნო კომისიას, რის შემდეგაც წყვეტდნენ პარტიასთან კომუნიკაციას. ისინი, როგორც წესი ზეწოლის შესახებ საჯაროდ არ საუბრობდნენ, თუმცა გამომდინარე მათ მიერ მოკლე ვადაში შეცვლილი გადაწყვეტილებიდან და ასევე იმ სარგებლიდან, რაც შეიძლებოდა მიეღო მმართველ პარტიას კონკურენტების შემცირებით, არსებობს გონივრული ეჭვი, რომ შესაძლოა მათი გადაწყვეტილება ზეწოლის შედეგად ყოფილიყო მიღებული. ამ ეჭვს, არ აბათილებს ის გარემოება, რომ შსს-მ რამდენიმე მათგანი დაიბარა გამოკითხვაზე, სადაც მათ განაცხადეს, რომ საკუთარი ნებით მოხსნეს კანდიდატურები.²¹

კანდიდატურების საკუთარი განცხადების საფუძველზე მოხსნის რაოდენობა განსაკუთრებით თვალშისაცემი იყო პარტია „საქართველოსთვის“ შემთხვევაში - **ასპინძაში, ახალქალაქში, ახმეტაში, ახალციხეში, მარნეულში, ყაზბეგში, ხელვაჩაურში, თეთრიწყაროში, ნალენჯიხაში, ტყიბულში, ნინოწმინდაში, ადიგენში, კასპში, წყალტუბოში** 22 ასეთ შემთხვევას ჰქონდა ადგილი. მსგავს შემთხვევებზე საუბრობდნენ პარტია „გირჩი - მეტი თავისუფლებისა“²², „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ და „მესამე ძალა - სტრატეგია აღმაშენებლის“ წარმომადგენლებიც.²³ დაფიქსირდა რამდენიმე შემთხვევა, როდესაც კანდიდატებმა საჯაროდ განაცხადეს მათზე განხორციელებული ზეწოლის შესახებ. 10 სექტემბერს პარტია „საქართველოსთვის“ მიერ გამართულ ბრიფინგზე²⁴ **ქედას** მუნიციპალიტეტის საკრებულოს პარტიული სიის მე-10 ნომერმა აკაკი ბეჟანიძემ განაცხადა, რომ მას ფარული ნომრიდან დაუკავშირდა მისთვის უცნობი პირი, რომელიც

20 გადაცემა „ნოდარ მელაძის შაბათი“, ტელეკომპანია „პირველი“, 04.09.2021:

<https://www.youtube.com/watch?v=Z9IHmPSH0xs>

21 თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორის კომისიას შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილემ, ალექსანდრე დარახველიძემ ასეთი 12 შემთხვევის შესახებ ამცნო, იხ. სხდომის ოქმი N6, <https://bit.ly/3AyQyJW>, გვ. 4-5.

22 იხ. პარტიის თავმჯდომარის საჯარო განცხადება, <https://bit.ly/2ZbxgMY>

23 „დაშინება, შანტაჟი და სიცოცხლის მოსპობის მუქარა ოპოზიციამ ნინოწმინდასა და ახალქალაქში“, mtavari.tv, 22.09.2021, <https://bit.ly/39orfyu>

24 პარტია „საქართველოსთვის“ 10 სექტემბრის ბრიფინგი ბათუმში, <https://bit.ly/39uimDn>

სთხოვდა კანდიდატურის მოხსნას, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი, მას სიცოცხლის მოსპობით დაემუქრა. ამავე ბრიფინგზე, **შუახვევის** მუნიციპალიტეტის საკრებულოს პარტიული სიის მე-6 ნომერმა, დალი ტაკიძემ განაცხადა, რომ მას დაუკავშირდა შუახვევის მოქმედი მერის, ფრიდონ ფუტკარაძის წარმომადგენელი, რომელიც ამავე დროს მისი ნათესავია და მოსთხოვა კანდიდატურის მოხსნა. ტაკიძის თქმით, უარის მიღების შემდეგ მუქარა განხორციელდა მის მეუღლეზე (დაემუქრნენ ავტომანქანის დანვით). მიუხედავად იმისა, რომ ტაკიძე „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოსთან“ საუბარში ადასტურებს ზემოაღნიშნულ გარემოებებს, შსს-ის წარმომადგენლის მიერ უწყებათაშორისი კომისიის 15 სექტემბრის სხდომაზე გაჟღერებული ინფორმაციით, ტაკიძემ გამოკითხვისას არ გაამხილა ფუტკარაძის წარმომადგენლის ვინაობა და სხვა დეტალები, აგრეთვე, მან უარყო მუქარის ფაქტები.

19 სექტემბერს **სამტრედიის** ერთ-ერთ ოლქში საარჩევნო სუბიექტის „მესამე ძალა - სტრატეგია აღმაშენებლის“ მაჟორიტარობის კანდიდატმა, ნიკა საკანდელიძემ ბრიფინგზე განაცხადა,²⁵ რომ 18 სექტემბერს მას 8 საათის განმავლობაში თავისუფლება უკანონოდ ჰქონდა აღკვეთილი, რა დროსაც მასზე ახდენდნენ ზეწოლას კანდიდატურის მოხსნის მიზნით. მუქარის შედეგად, საკანდელიძემ გააუქმა საკუთარი რეგისტრაცია. უწყებათაშორის კომისიის 22 სექტემბრის სხდომაზე შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილემ კომისიას ამცნო, რომ 21 სექტემბერს საკანდელიძე გამოკითხვაზე დაიბარეს, სადაც მან უარყო მასზე ზეწოლის შესახებ ინფორმაცია და განაცხადა, რომ ნებაყოფლობით მოხსნა კანდიდატურა.

როგორც უკვე აღინიშნა, საკუთარი განცხადებით კანდიდატურები მოხსნეს პარტიების როგორც მაჟორიტარულმა კანდიდატებმა, ისე პარტიულ სიაში მყოფებმაც, თუმცა ეს უკანასკნელი, საარჩევნო გარემოსთვის მოტანილი ზიანის თვალსაზრისით უფრო მაღალი საფრთხის მატარებელია. საარჩევნო კოდექსის მიხედვით, თუ წარდგენილ პარტიულ სიაში საკრებულოს წევრობის კანდიდატთა რაოდენობა პროპორციული სისტემით ასარჩევ წევრთა რაოდენობაზე ნაკლებია, მაშინ ამ ოლქში მთელი პარტიული სიის რეგისტრაცია უქმდება და პარტია პროპორციულ არჩევნებს ეთიშება.²⁶

ამ საფრთხეზე ადეკვატური რეაგირება ჰქონდა ცესკოს, რომელმაც 7 სექტემბერს მიიღო დადგენილება, რომლის თანახმადაც, იმ შემთხვევაში, თუ საკუთარი განცხადებით კანდიდატურების მოხსნის გამო პარტიულ სიაში არსებულ კანდიდატთა რაოდენობა არის პროპორციულ სისტემით ასარჩევ წევრთა რაოდენობაზე ნაკლები, პარტიული სიის რეგისტრაცია აღარ გაუქმდება.²⁷ აღსანიშნავია, რომ ეს პრობლემა 2017 წლის თვითმმართველობის წინასაარჩევნო პერიოდშიც დადგა და ცესკომ მაშინაც ანალოგიური დადგენილებით შეაჩერა პარტიული სიების რეგისტრაციიდან მოხსნა.²⁸

25 „ვაშაძე: სამტრედიაში ჩვენი კანდიდატი 8 საათით ჩაკეტეს და ზეწოლას ახდენდნენ“, [formulanews.ge](https://formulanews.ge/News/56856), 19.09.2021, <https://formulanews.ge/News/56856>

26 საარჩევნო კოდექსის 143-ე მუხლის მე-3 ნაწილი და 145-ე მუხლის მე-6 ნაწილის „ვ“ პუნქტი.

27 მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოსა და თვითმმართველი ქალაქის/თვითმმართველი თემის მერის 2021 წლის 2 ოქტომბრის არჩევნებისათვის საარჩევნო პროცედურის განსაზღვრის შესახებ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის 2021 წლის 7 სექტემბრის №60/2021 დადგენილება, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5253113?publication=0>

28 მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოსა და თვითმმართველი ქალაქის/თვითმმართველი თემის მერის 2017 წლის 21 ოქტომბრის არჩევნებისათვის საარჩევნო პროცედურის განსაზღვრის შესახებ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის 2017 წლის 19 სექტემბრის №46/2017 დადგენილება, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3806896?publication=0>

თუმცა, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მიღებული დადგენილება ვერ აგვარებს მაჟორიტარი კანდიდატების რეგისტრაციიდან მოხსნის პრობლემას, რომლის შედეგადაც, ზოგიერთ ოლქში მმართველი პარტიის კანდიდატები უკონკურენტო პირობებში შეიძლება დარჩნენ.

რეკომენდაციები

- წინასაარჩევნო პერიოდში საგამოძიებო ორგანოებმა მაქსიმალურად სწრაფად და მიუკერძოებლად უნდა გამოიძიონ არჩევნებში ჩართული მხარეების წინააღმდეგ მიმართული სავარაუდო ძალადობის, ზეწოლის და სხვა დანაშაულის ნიშნების შემცველი საქმეები;
- შსს პროაქტიულად და ოპერატიულად უნდა აქვეყნებდეს ინფორმაციას არჩევნებთან დაკავშირებულ საქმეებზე გამოძიების მიმდინარეობისა და შედეგების შესახებ;
- საარჩევნოდ დარეგისტრირებულ კანდიდატებზე ზეწოლის მოხდენის საფრთხის შესამცირებლად სასურველია, სამომავლოდ საარჩევნო კოდექსში შევიდეს ცვლილება და კანდიდატთა დარეგისტრირების ბოლო ვადის გასვლის შემდეგ (არჩევნებამდე არაუგვიანეს 30-ე დღე) წარმდგენი პარტიის თანხმობის გარეშე აღარ იყოს შესაძლებელი, როგორც პარტიული, ისე მაჟორიტარობის კანდიდატთა სიიდან საკუთარი განცხადების საფუძველზე საარჩევნო რეგისტრაციის გაუქმება.

2. ზენსიალური საარჩევნო კომისიის პროფესიული ნიშნით ასარჩევი წევრების შესარჩევი პროცესი

2021 წლის ივლისში ცესკოს თავმჯდომარისა და ორი წევრის პოზიციების დასაკომპლექტებლად პრეზიდენტმა საკონკურსო კომისია შექმნა 11 ადამიანის შემადგენლობით. კომისიის 5 წევრი მოწვეულ იქნა 5 შესაბამისი გამოცდილების და ავტორიტეტის არასამთავრობო ორგანიზაციიდან, ხოლო 6 წევრი - უნივერსიტეტებიდან.²⁹ საზოგადოებისთვის გაუგებარი დარჩა, თუ რა კრიტერიუმებით შეარჩია პრეზიდენტმა უნივერსიტეტების წარმომადგენლები. 6 წევრიდან 3 ერთ უნივერსიტეტს წარმოადგენდა, მაშინ როდესაც კომისიაში მიწვეული სხვა ორგანიზაციებიდან და უნივერსიტეტებიდან თითო წევრი მონაწილეობდა პროცესში და რამდენიმე დიდი საჯარო და კერძო უნივერსიტეტი საერთოდ არ ყოფილა წარმოდგენილი. გარდა ამისა, ზოგიერთი პროფესორის სპეციალიზაცია ახლოსაც არ იყო არათუ არჩევნებთან, არამედ პოლიტიკურ მეცნიერებებთანაც კი. შედეგად, კომისიამ პრეზიდენტისთვის ისეთი 7 კანდიდატის წარდგენას დაუჭირა მხარი, რომელთა უმრავლესობას საარჩევნო საკითხებზე მომუშავე წამყვანი არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა ხმა არ მისცეს. პრეზიდენტმა შემოთავაზებული 7 კანდიდატიდან 6 წარუდგინა პარლამენტს.

29 საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეობისა და წევრობის კანდიდატთა შესარჩევი ღია კონკურსის ჩატარებისა და საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეობისა და წევრობის კანდიდატთა შესარჩევი საკონკურსო კომისიის შექმნის შესახებ საქართველოს პრეზიდენტის 2021 წლის 16 ივლისის N01/07/01 განკარგულება, <https://bit.ly/2XB7nFM>

საბოლოოდ, საპარლამენტო უმრავლესობამ სამივე ვაკანსიაზე ისეთ კანდიდატურებს დაუჭირა მხარი, რომელთაც საპარლამენტო ოპოზიციის მხარდაჭერა არ ჰქონდათ. სამივე კანდიდატი ცესკოს მოქმედი თანამშრომელი იყო, რომელთაც გასაუბრების დროს ძალიან გაუჭირდათ ცესკოს წარსული საქმიანობის კრიტიკულად შეფასება.³⁰ ოპოზიციის მხარდაჭერის ვერმოპოვების და სამი კენჭისყრის წარუმატებლად დასრულების შემდეგ, 2 აგვისტოს პარლამენტმა უბრალო უმრავლესობით ეს 3 კანდიდატი 6 თვის ვადით აირჩია, რითაც დადასტურდა ის ვარაუდი, რომ მმართველ პარტიას არ სურდა სხვა პარტიებთან კომპრომისზე წასულიყო და ცესკოს ისეთი თავმჯდომარე და წევრები აერჩია, ვისაც ფართო საზოგადოებრივი ნდობა ექნებოდა.

30 იხ. საკონკურსო კომისიის შემაჯამებელი ოქმი, <https://bit.ly/3u1zLgi>

V. საპარლამენტო პარტიების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

2021 წლის 28 ივნისს საქართველოს პარლამენტმა მესამე მოსმენით მიიღო საარჩევნო კოდექსში ცვლილებები, რომელთა მიზანია საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესება იყო. სამუშაო პროცესი რამდენიმე თვეს გაგრძელდა და დოკუმენტის საბოლოო ვერსიაში, ასევე, აისახა პოლიტიკურ პარტიებს შორის 2021 წლის 19 აპრილს გაფორმებული შეთანხმებით³¹ გათვალისწინებული დებულებებიც. პოზიტიური ცვლილებებთან ერთად, კანონში შევიდა რამდენიმე ისეთი უარყოფითი დებულება, რამაც რეფორმის მნიშვნელობა დააკნინა და მმართველი პარტიის ინტერესებზე მოარგო. კერძოდ, ცესკოს თავმჯდომარისა და წევრების შერჩევის პროცესში გათვალისწინებულმა დროებითმა რეგულაციამ საპარლამენტო კენჭისყრებს შორის ვადები შეამცირა, რითაც შესაძლებელი გახდა, მმართველ პარტიას ოპოზიციასთან შეთანხმების გარეშე დაემტკიცებინა სასურველი კანდიდატები. კიდევ რამდენიმე დროებითმა რეგულაციამ კი ორ ოპოზიციურ პარტიას („საქართველოს პატრიოტთა ალიანსს“ და „საქართველოს ლეიბორისტულ პარტიას“) უსამართლოდ ჩამოართვა საარჩევნო კომისიებში წევრების დანიშვნის უფლება.

გარდა ამისა, „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების“ შესახებ კანონშიც განხორციელდა ცვლილებები, რომელთა მიხედვითაც, „საქართველოს ლეიბორისტულმა პარტიამ“, რომელმაც საპარლამენტო მანდატზე უარი თქვა, სახელმწიფო დაფინანსების მიღების უფლება დაკარგა. აღსანიშნავია, რომ ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ საკანონმდებლო ცვლილება ვენეციის კომისიამ და ეუთო/ოდირმა³² უარყოფითად შეაფასა.

1. საარჩევნო კოდექსში შეტანილი პრობლემური ცვლილებები

2021 წლის 28 ივნისის ცვლილებებით, შეიქმნა შესაძლებლობა ცესკოს თავმჯდომარის და პროფესიული წევრების არჩევის პროცესში ერთზე მეტი პარტია ყოფილიყო ჩაბმული და კონსენსუსით მომხდარიყო კანდიდატებზე შეთანხმება. ცესკოს თავმჯდომარეს და პროფესიული ნიშნით დასანიშნ წევრებს პარლამენტი ირჩევს სრული შემადგენლობის 2/3-ით (100 ხმა). არსებული პოლიტიკური კონფიგურაციის გათვალისწინებით, ეს კვორუმი გამორიცხავდა მათი ერთი პარტიის მიერ არჩევას, რაც აქამდე ხდებოდა, და მოითხოვდა საპარლამენტო პარტიების მხრიდან კანდიდატებზე შეთანხმებას.

კანონის მიზანია, რაც შეიძლება მაღალი კვორუმით იქნეს არჩეული ცესკოს თავმჯდომარე/წევრი, თუმცა გასათვალისწინებელია ისეთი შემთხვევაც, როდესაც ასეთი კვორუმის შეკრება შეუძლებელი ხდება. ამ შემთხვევაში, კანონი ითვალისწინებს ე.წ. პოლიტიკური ჩიხის საწინააღმდეგო მექანიზმს: თუ არც ერთ კანდიდატს პარლამენტის 2/3-ის მხარდაჭერა არ ექნება, იგივე კანდიდატებს კენჭი ხელახლა უნდა ეყაროს პირველი კენჭისყრიდან არაუადრეს 4 კვირის შემდეგ. ამ შემთხვევაშიც ცესკოს წევრის ასარჩევად კვლავ პარლამენტის 2/3-ის მხარდაჭერაა საჭირო, ხოლო თუ ისევ არ მოგროვდება საკმარისი ხმები, კვლავ არაუადრეს 4 კვირის შემდეგ ამჯერად უკვე პარლამენტის 3/5-ის (90 ხმა) მხარდაჭერა იქნება საკმარისი. ეს მცდელობაც თუ უშედეგო გამოდგება, არაუადრეს 4 კვირის შემდეგ პარლამენტს უკვე უბრალო უმრავლესობის (76 ხმა) მხარდაჭერით შეეძლება ცესკოს წევრის დანიშვნა.

31 https://eeas.europa.eu/sites/default/files/210418_mediation_way_ahead_for_publication.pdf

32 ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისი

მნიშვნელოვან გარემოებას წარმოადგენს ის, რომ მხოლოდ 2/3-ით (100 ხმით) არჩეული კანდიდატი ინიშნება სრული ვადით — 5 წლით, დანარჩენ შემთხვევაში მისი უფლებამოსილების ვადა 6 თვეა.

თუმცა, ამ ცვლილებებში ერთჯერად გათვალისწინებულ იქნა დროებითი რეგულაცია, რომელიც ცესკოს თავმჯდომარისა და პროფესიული წევრების პარლამენტის მიერ არჩევის წესს და ვადებს შეეხო,³³ კერძოდ კი, ამ პროცესში ჩაიღო ე.წ. პოლიტიკური ჩიხის საწინააღმდეგო მექანიზმი. როგორც ზემოთ აღვწერეთ, ცესკოს პროფესიული წევრის 2/3-ით არჩევის შეუძლებლობის შემთხვევაში, მას პარლამენტის 3/5 ამტკიცებს, ხოლო თუ ეს კვორუმიც ვერ შეგროვდა, ცესკოს წევრს უმრავლესობა ირჩევს. თითოეულ კენჭისყრას შორის პერიოდი არანაკლებ 4 კვირა უნდა იყოს. თუმცა, ერთჯერადად, მხოლოდ მოახლოებული ადგილობრივი არჩევნებისთვის ყოველ კენჭისყრას შორის სავალდებულო მინიმალური ვადა 4 კვირიდან 1 კვირამდე შემცირდა,³⁴ რამაც მნიშვნელოვნად შეამცირა პარტიებს შორის კომპრომისის მიღწევის სივრცე და საპარლამენტო უმრავლესობას, ფაქტობრივად, საშუალება მისცა ოპოზიციის თანხმობის გარეშე, მარტივად აერჩია მისთვის მისაღები კანდიდატი.

ვენეციის კომისიამ ზემოაღნიშნულ დროებით რეგულაცია ჯერ კიდევ კანონპროექტის ეტაპზე შეაფასა უარყოფითად, 18 ივნისის დასკვნაში კი კომისიამ აღნიშნა: „უნდა გადაიხედოს გარდამავალ პერიოდში, კენჭისყრის რაუნდებს შორის არსებული 4 კვირიანი პერიოდის 1 კვირამდე შემცირება, რადგან ამით შესაძლოა შემცირდეს მმართველ და ოპოზიციურ პარტიებს შორის კონსენსუსის მიღწევის შესაძლებლობა.“ გარდა ამისა, ვენეციის კომისია აღნიშნავს, რომ „დროებითმა რეგულაციამ შესაძლოა რისკის ქვეშ დააყენოს რეფორმის წარმატება, რომლის მიზანიც დაბალანსებული საარჩევნო ადმინისტრაციისთვის გარანტიების შექმნაა.“³⁵

როგორც წინა თავში იქნა აღნიშნული, პრაქტიკაში ეს მოლოდინი გამართლა. ცესკოს სამივე ვაკანტურ თანამდებობაზე წარდგენილი კანდიდატებიდან ვერც ერთმა ვერ შეძლო საპარლამენტო ოპოზიციის მხარდაჭერის მოპოვება და 2 აგვისტოს ისინი 6 თვის ვადით პარლამენტის უბრალო უმრავლესობით იქნენ არჩეული.

საკანონმდებლო რეფორმის ფარგლებში საარჩევნო კომისიებში პარტიების მიერ წევრების დანიშვნის წესიც შეიცვალა. კერძოდ, არაუმეტეს 9 პარტიას ნებისმიერ კომისიაში მხოლოდ ერთი წევრის დანიშვნის უფლება მიეცა. ამ უფლებით ის პარტია სარგებლობს, რომელიც საპარლამენტო არჩევნებში გადალახავს საარჩევნო ბარიერს. თუ ბარიერგადალახული პარტია 9-ზე მეტი აღმოჩნდება, ცესკოს წევრის დანიშვნისას უპირატესობა მიენიჭება იმ პარტიას, რომელმაც საპარლამენტო არჩევნებში უფრო მეტი ხმა მიიღო. თუკი ცესკოს დაკომპლექტების ეს წესი სამომავლოდაც შენარჩუნდა, პარტიების მიერ დასანიშნი წევრების რაოდენობა, შემდეგი საპარლამენტო არჩევნების შედეგებიდან გამომდინარე, 9-ზე ნაკლებიც შეიძლება იყოს, რითაც დაირღვევა პროფესიულ და პარტიულ წევრებს შორის ის ბალანსი, რაც ჩადებული იყო ამ ცვლილებებში.

ამ რეგულაციაშიც შევიდა ორი დროებითი ნორმა. ერთ-ერთი მათგანის მიხედვით, იმ შემთხვევაში, თუკი 9-ზე მეტმა პარტიამ გადალახა საპარლამენტო საარჩევნო ბარიერი,

33 დროებითი რეგულაციები მოცემულია როგორც საარჩევნო კოდექსის 196¹ მუხლში ასევე პარლამენტის რეგლამენტის 228²-ე მუხლში.

34 პარლამენტის რეგლამენტის 228²-ე მუხლის, მე-2 პუნქტი

35 EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW

საარჩევნო კომისიების წევრების დანიშვნისას უპირატესობა მიენიჭება იმ პარტიას, რომელსაც უფრო მეტი სახელმწიფო დაფინანსება ეკუთვნის, განსხვავებით ზოგადი წესისა, როდესაც უპირატესობა ენიჭება იმ პარტიას, რომელმაც მეტი ხმა მიიღო არჩევნებზე.³⁶ ამ დროებითმა წესმა შექმნა შესაძლებლობა, რომ ბლოკის შემადგენლობაში შესულ ერთზე მეტ პარტიას მიეღო კომისიის წევრის დანიშვნის უფლება, ხოლო არჩევნებში ინდივიდუალურად მონაწილე ბარიერგადალახული პარტია საარჩევნო ადმინისტრაციაში წევრის დანიშვნის უფლების გარეშე დარჩენილიყო. სწორედ ამ ნორმის გამო, „საქართველოს ლეიბორისტულმა პარტიამ“ საარჩევნო კომისიებში წევრების დანიშვნის უფლება ვერ მიიღო.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ეს დებულება უარყოფითად შეაფასა, ვინაიდან უფრო სამართლიანია, რომ კომისიებში წევრის დანიშვნის უფლების მოპოვება დამოკიდებული იყოს ამ პარტიის ამომრჩეველთა რაოდენობაზე. იქიდან გამომდინარე, რომ საარჩევნო ბლოკში შემავალი ცალკეული პარტიის დამსახურება ბლოკის მიერ მოპოვებულ ხმებზე არ არის გაზომვადი, ამიტომ უკეთესი იქნებოდა საარჩევნო ბლოკს, ისევე როგორც სხვა სუბიექტებს, საარჩევნო კომისიებში მხოლოდ ერთი წევრის დანიშვნის უფლება ჰქონოდათ.

საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების წესში შესული მეორე დროებითი ნორმაც, ასევე, პრობლემური იყო და კონკრეტული პოლიტიკური პარტია დააზარალა. ამ ნორმის მიხედვით, პარტია კარგავდა საარჩევნო კომისიებში წევრის დანიშვნის უფლებას, თუ მის მიერ გაყვანილი ყველა პარლამენტარი, 2021 წლის 19 აპრილის მდგომარეობით, დატოვებდა პარტიას და სხვა პარტიაში გაწევრიანდებოდა. ასეთ შემთხვევაში ახალ პარტიას გადაეცემოდა კომისიის წევრების დანიშვნის უფლება.

ეს ჩანაწერი პირდაპირ მოერგო „საქართველოს პატრიოტთა ალიანსის“ შემთხვევას, შედეგად, პარტიამ დაკარგა საარჩევნო კომისიებში წევრის დანიშვნის უფლება და ის „ევროპელ სოციალისტებს“ გადაეცა. ეს პარტია „საქართველოს პატრიოტთა ალიანსის“ საარჩევნო სიით პარლამენტში შესულმა წევრებმა დააფუძნეს.

ვენეციის კომისია, კანონპროექტის ადრეულ ეტაპზევე, უარყოფითად აფასებდა ორივე დროებით ნორმას და მიიჩნევდა, რომ ისინი უნდა გადაიხედოს.

2. პოლიტიკური პარტიების სახელმწიფო დაფინანსებასთან დაკავშირებით კანონში განხორციელებული ცვლილებები

2021 წლის 22 ივნისს საქართველოს პარლამენტმა „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ ორგანულ კანონში შეიტანა ცვლილებები, რომლებიც 2022 წლის 1 თებერვლიდან ამოქმედდება. ცვლილებების მიხედვით, პოლიტიკური პარტია კარგავს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსების მიღების უფლებას, თუ ამ პარტიის წარდგენით არჩეულ საქართველოს პარლამენტის წევრთა ნახევარს ან ნახევარზე მეტს ვადამდე შეუწყდა პარლამენტის წევრის უფლებამოსილება და შეუძლებელია მისი/მათი ადგილმონაცვლე იმდენი პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ცნობა, რომ აღნიშნული პარტიის წარდგენით არჩეულ პარლამენტის წევრთა რაოდენობა იმავე პარტიის მიერ მიღებული პარლამენტის წევრთა მანდატების ნახევარზე მეტი იყოს.

36 საარჩევნო კოდექსის 196¹ მუხლის მე-2 ნაწილი.

გარდა ამისა, პარტია შესაბამისი მომდევნო 6 კალენდარული თვის საბიუჯეტო დაფინანსებას ვერ მიიღებს, თუ მისი წარდგენით არჩეულ საქართველოს პარლამენტის წევრთა ნახევარზე მეტი პარლამენტის შესაბამისი წინა მორიგი სესიის განმავლობაში არასაპატიო მიზეზით არ დაესწრება პარლამენტის მორიგი პლენარული სხდომების ნახევარზე მეტს.³⁷

მსგავსი შინაარსის ცვლილება საქართველოს პარლამენტში ჯერ კიდევ 2020 წლის 16 დეკემბერს დარეგისტრირდა მმართველი პარტიის „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ დეპუტატების მიერ.³⁸ ცვლილების პროექტი პარლამენტმა პირველი მოსმენით 2020 წელს მიიღო, მაგრამ მოგვიანებით კანონპროექტი შესაფასებლად ვენეციის კომისიას და ეუთო/ოდირს გადაუგზავნა. მეორე მოსმენით საკითხის განხილვა მას შემდეგ იგეგმებოდა, რაც ეს ინსტიტუტები თავიანთ პოზიციას დააფიქსირებდნენ.³⁹ ვენეციის კომისიამ და ეუთო/ოდირმა საერთო დასკვნა 2021 წლის 20 მარტს გამოაქვეყნეს, სადაც ცვლილებების შინაარსი ცალსახად და არაორაზროვნად არის გაკრიტიკებული.⁴⁰ მიუხედავად ამისა, პარლამენტმა ცვლილებები მაინც მიიღო და მასში მხოლოდ მცირე, უმნიშვნელო შესწორებები შეიტანა, ასევე გადაავადა მისი ამოქმედების წესი. ეუთო/ოდირის დასკვნას წინ უსწრებდა არაერთი არასამთავრობო ორგანიზაციის, მათ შორის „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს“ კრიტიკული შეფასებაც.⁴¹

რეკომენდაცია

- პოლიტიკურმა პარტიამ არ უნდა დაკარგოს კუთვნილი სახელმწიფო დაფინანსება იმისდა მიუხედავად იგი საპარლამენტო მანდატებს გამოიყენებს თუ არა, ვინაიდან პარტიის დაფინანსება მის მიერ არჩევნებზე მიღებულ შედეგებზე უნდა იყოს დამოკიდებული და არა - საპარლამენტო საქმიანობაზე.

37 <https://info.parliament.ge/#law-drafting/21127>

38 საქართველოს ორგანული კანონი „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/2PkPEOJ>

39 „ქართული ოცნება“ 2 სადავო კანონპროექტს ვენეციის კომისიას და ეუთო/ოდირს გადაუგზავნის, რუსთავი 2, 2020 წლის 23 დეკემბერი; ხელმისაწვდომია: <https://cutt.ly/GxbZJ4C>

40 ON AMENDMENTS TO THE ELECTION CODE, THE LAW ON POLITICAL ASSOCIATIONS OF CITIZENS AND THE RULES OF PROCEDURE OF THE PARLIAMENT OF GEORGIA, EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW (VENICE COMMISSION) and OSCE OFFICE FOR DEMOCRATIC INSTITUTIONS AND HUMAN RIGHTS (OSCE/ODIHR), JOINT OPINION, CDL-AD(2021)008, Strasbourg, 20 March 2021; available: <https://cutt.ly/MxOaySK>

41 საარჩევნო და პოლიტიკური პარტიების კანონმდებლობაში შესატანი ცვლილებები დემოკრატიულ სტანდარტებს არ აკმაყოფილებს, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“, 28.12.2020.: <https://bit.ly/39CjxRb>

VI. ინსტიტუციური ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

საანგარიშო პერიოდში ინსტიტუციური ადმინისტრაციული რესურსის რამდენიმე სახეობის გამოყენების ტენდენცია დაფიქსირდა. წინა სხვა არჩევნების მსგავსად, აღსანიშნავი იყო საბიუჯეტო ორგანიზაციებში დასაქმებულ პირთა მმართველი პარტიის წინასაარჩევნო შეხვედრებზე აქტიური დასწრება. ასევე, გამოვლინდა სამსახურებრივი ნიშნით ზოგიერთი საბიუჯეტო ორგანიზაციის თანამშრომლებთან სააგიტაციო შეხვედრების ორგანიზების შემთხვევები, რაც ახალი საკანონმდებლო ცვლილებებით კანონდარღვევას წარმოადგენს. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ 5 ასეთ შემთხვევაზე შესაბამის საოლქო საარჩევნო კომისიას საჩივრითაც მიმართა, თუმცა არც ერთი საჩივარი მათ მიერ არ იქნა დაკმაყოფილებული.

1. საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომელთა საარჩევნო შეხვედრებზე დასწრება

წინასაარჩევნო პერიოდში მმართველმა პარტიამ მთელი ქვეყნის მასშტაბით რამდენიმე ათეული მასშტაბური სააგიტაციო შეხვედრა გამართა, რომელზეც საკუთარი კანდიდატები წარადგინა. ასეთი შეკრებები, ძირითადად, ნახევრად დახურული იყო, მათ მხოლოდ პარტიის მხარდამჭერები ესწრებოდნენ და მათზე დეტალური დაკვირვება გარეშე პირებისთვის შეუძლებელი იყო. ამ შეხვედრებზე სავარაუდოდ დამსწრეთა დიდი ნაწილი ამავე დროს საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამდებობის პირი და თანამშრომელი იყო.

გამოვლენილი შემთხვევები საყურადღებოა იმ გარემოების გამო, რომ საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომლები ამა თუ იმ ფორმით პოლიტიკური თანამდებობის პირებზე სამსახურებრივად დაქვემდებარებული არიან, შესაბამისად, არსებობს მაღალი რისკი იმისა, რომ ისინი საკუთარი ნების საწინააღმდეგოდ მონაწილეობენ წინასაარჩევნო კამპანიაში. ამით შესაძლოა ირღვეოდეს საარჩევნო კოდექსის ის ჩანაწერი, რომელიც „კრძალავს სამსახურებრივად დაქვემდებარებული ან სხვაგვარად დამოკიდებული პირის ჩაბმას ისეთ საქმიანობაში, რომელიც ხელს უწყობს კანდიდატის წარდგენას ან/და არჩევას“. საარჩევნო კამპანიისთვის საჯარო მოსამსახურეთა მსგავსი კონცენტრაცია, კანონის პირდაპირი დარღვევაც რომ არ იყოს, მინიმუმ იგი ხელს უწყობს საჯარო სამსახურის უკიდურეს პოლიტიზებას, რაც დაუშვებელია.

2. სამსახურებრივი ნიშნით საბიუჯეტო ორგანიზაციების თანამშრომელთა შეკრება

2021 წლის 28 ივნისის საკანონმდებლო ცვლილებებით დამატებითი რეგულაცია დაწესდა ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების აკრძალვის კუთხით. კერძოდ, აკრძალა საჯარო მოსამსახურეების, სსიპ-ების თანამშრომლების, სახელმწიფოს მიერ დაფუძნებული სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების და ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების დირექტორების, აღმზრდელ-პედაგოგების, აღმზრდელების, მასწავლებლების, იქ დასაქმებული სხვა პირების სამსახურებრივი ნიშნით შეკრება.⁴²

42 საქართველოს ორგანული კანონის საარჩევნო კოდექსის 48-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „დ“ პუნქტი, [ნანახია 21.09.2021];

აკრძალვის მიუხედავად, საანგარიშო პერიოდში, მსგავსი შეხვედრები სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში მაინც იმართებოდა.

2021 წლის 17 აგვისტოს **ამბროლაურის** მუნიციპალიტეტის „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო“ მერობის კანდიდატმა, ზვიად მხეიძემ საკუთარი „ფეისბუქ“ გვერდის მეშვეობით გაავრცელა ინფორმაცია,⁴³ რომ ის ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში, დასუფთავებისა და კეთილმოწყობის სამსახურისა და წყალმომარაგების ქსელის მოვლა-შენახვის ცენტრის წარმომადგენლებს შეხვდა. 2021 წლის 18 აგვისტოს კი იგი ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში, კულტურის, ხელოვნებისა და ტურიზმის სფეროს წარმომადგენლებს შეხვდა.⁴⁴

ორივე შეხვედრის შინაარსი ნათლად მიუთითებდა, რომ იგი სააგიტაციო შინაარსის იყო. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ამ შემთხვევების შესახებ ამბროლაურის საოლქო საარჩევნო კომისიას მიმართა. კომისიამ ჩაატარა ადმინისტრაციული წარმოება, თუმცა წარმოების ფარგლებში მხოლოდ შეხვედრაზე მყოფი ა(ა)იპ-ების ხელმძღვანელები და ამბროლაურის მუნიციპალიტეტის მერი გამოიკითხა, ანუ ის პირები, რომლებიც პოტენციურად შესაძლოა სამართალდამრღვევები თავად ყოფილიყვნენ, რაც ვერ ჩაითვლება საქმის სათანადო გამოკვლევად. მათი ახსნა-განმარტების საფუძველზე საოლქო საარჩევნო კომისიამ უარი თქვა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის შედგენაზე.⁴⁵

საოლქო საარჩევნო კომისიის უარი „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ამბროლაურის რაიონულ სასამართლოში გაასაჩივრა. სასამართლომ გაიზიარა ორგანიზაციის პოზიცია საქმის არასრულყოფილად შესწავლის თაობაზე, გააუქმა საოლქო საარჩევნო კომისიის წერილობითი უარი და საქმე ხელახლა შესასწავლად საოლქო საარჩევნო კომისიას დაუბრუნა.⁴⁶

სენაკის მუნიციპალიტეტის მერობის კანდიდატმა, ვახტანგ გადელიამ საკუთარი „ფეისბუქ“ გვერდის მეშვეობით გაავრცელა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ ის 2021 წლის 18 აგვისტოს სენაკის საკრებულოს წევრობის კანდიდატებთან - საბა ოდიშარიასთან და ლევან უჩანეიშვილთან ერთად, იმყოფებოდა საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრში და შეხვდა ექიმ - ეპიდემიოლოგებს.⁴⁷ მოგვიანებით, აღნიშნული პოსტი ვახტანგ გადელიას „ფეისბუქ“ გვერდზე წაიშალა და დღეს ხელმისაწვდომი აღარ არის.

ვახტანგ გადელიას „ფეისბუქ“ გვერდზე განთავსებული შეხვედრის სურათები ნათლად მიუთითებდა, რომ შეხვედრა სააგიტაციო შინაარსის იყო. აღნიშნულზე მეტყველებს ის ფაქტიც, რომ მერობის კანდიდატი სენაკის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრობის კანდიდატებთან ერთად იმყოფებოდა შეხვედრაზე.

აღნიშნულ ფაქტებთან დაკავშირებით „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ დამატებითი მტკიცებულებები და მოსაზრებები წარადგინა საოლქო საარჩევნო კომისიაში, რომელმაც არ გაითვალისწინა აღნიშნული ფაქტები და უარი თქვა ადმინისტრაციული

43 ზვიად მხეიძის ფეისბუქ პოსტი; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3ssb4J6>

44 ზვიად მხეიძის ფეისბუქ პოსტი; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/37UYVmm>

45 ამბროლაურის საოლქო საარჩევნო კომისიის წერილობითი უარი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის შედგენაზე; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3kt5KCT>

46 ამბროლაურის რაიონული სასამართლოს 2021 წლის 10 სექტემბრის დადგენილება; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3Cxz0OZ>

47 ფოტო „ფეისბუქ“ გვერდიდან; ხელმისაწვდომია: <https://cutt.ly/rEllAnc>

სამართალდარღვევის ოქმის შედგენაზე.⁴⁸ საოლქო საარჩევნო კომისიის უარი „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ სენაკის რაიონულ სასამართლოში გაასაჩივრა. საქმეზე ამ ეტაპზე გადაწყვეტილება არ არის მიღებული.

15 აგვისტოს გავრცელდა ინფორმაცია,⁴⁹ რომ **ოზურგეთის** მუნიციპალიტეტში, „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ მერობის კანდიდატი, ავთანდილ თალაკვაძე სამედიცინო საზოგადოების წარმომადგენლებს შეხვდა. შეხვედრის შინაარსი და ფორმა ნათლად მიუთითებდა, რომ შეხვედრა სააგიტაციო შინაარსის იყო. მერობის კანდიდატი დამსწრე პირებს პარტიული დროშის ფონზე ხვდებოდა.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ამ შემთხვევის შესახებ ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის საოლქო საარჩევნო კომისიას მიმართა. წარდგენილი საჩივრის საფუძველზე, საოლქო საარჩევნო კომისიამ დაიწყო ადმინისტრაციული წარმოება. როგორც კომისიის ადმინისტრაციული მასალებით ირკვევა, წარმოების პროცესში კომისიამ გამოჰკითხა მხოლოდ „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ ოზურგეთის რაიონული ორგანიზაციის თავმჯდომარე მერაბ ჭანუყვაძე მაშინ, როდესაც საჯაროდ გავრცელებული განცხადებით ირკვეოდა, რომ საქმესთან დაკავშირებით გარკვეულ ინფორმაციას ასევე ფლობდა „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ ერთ-ერთი წევრი გივი მიქანაძეც.

გივი მიქანაძე სპეციალური ბრიფინგით გამოეხმაურა აღნიშნულ საჩივარს და განაცხადა,⁵⁰ რომ საჩივარში დასახელებულ შეხვედრას, მათ შორის, ესწრებოდა საჯარო სამედიცინო დაწესებულების რამდენიმე წარმომადგენელიც. ამ ფაქტის შესახებ ორგანიზაციისათვის ცნობილი გახდა მხოლოდ საჩივრის წარდგენის შემდეგ და შესაბამისად, საოლქო საარჩევნო კომისიას ინფორმაცია ამ ფაქტის შესახებ მიენოდა საჯარო განხილვაზე, რომელსაც „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს“ წარმომადგენელი ესწრებოდა. მიუხედავად ამისა, საოლქო საარჩევნო კომისიამ აღნიშნული ფაქტი არ გაითვალისწინა, არ გამოიკვლია ეს ინფორმაცია და მიიჩნია, რომ შეხვედრას ესწრებოდნენ მხოლოდ კერძო დაწესებულების წარმომადგენლები, შესაბამისად უარი თქვა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის შედგენაზე.

საოლქო საარჩევნო კომისიის უარი „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ოზურგეთის რაიონულ სასამართლოში გაასაჩივრა. სასამართლო სხდომაზე შეხვედრის მონაწილე ის პირები დაიბარეს და გამოკითხეს, ვისი იდენტიფიცირებაც შესაძლებელი გახდა. მათ მიერ დამატებით გაჟღერებული ინფორმაციით არ ირკვეოდა არც შეხვედრის ორგანიზატორის ვინაობა, რადგან მონშეები აცხადებდნენ, რომ მათ არ ახსოვდათ ვინ დაურეკათ შეხვედრის არსებობის თაობაზე და ასევე ვერ მოხერხდა დამატებით იმ პირების იდენტიფიცირება, რომლებიც შესაძლებელია არ ყოფილიყვნენ კერძო უწყებაში დასაქმებულები. შესაბამისად, ოზურგეთის რაიონულმა სასამართლომ არ დააკმაყოფილა საჩივარი.

48 სენაკის საოლქო საარჩევნო კომისიის წერილობითი უარი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმის შედგენაზე; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3CxZcch>

49 „ავთანდილ თალაკვაძე სამედიცინო საზოგადოების წარმომადგენლებს შეხვდა“, ინტერპრესნიუსი, 2021 წლის 15 აგვისტო; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/37Xh9nu>

50 „ქართული ოცნება“ ადგილობრივ სადამკვირვებლო ორგანიზაციებს მოუწოდებს, საარჩევნო ღონისძიებებს მეტი ყურადღებით დააკვირდნენ და არ დაუშვან მოვლენების არასწორი ინტერპრეტირება“, საზოგადოებრივი მაუწყებელი, 2021 წლის 23 აგვისტო; ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3nUIQ9y>

11 სექტემბერს გავრცელებული ინფორმაციით, **ოზურგეთის** მოქმედმა მერმა და ამავე დროს მერობის დამოუკიდებელმა კანდიდატმა, კონსტანტინე შარაშენიძემ, წინასაარჩევნო კამპანიის ფარგლებში მერიის მოქმედი თანამშრომლები შეკრიბა. ტელეკომპანია „იმედის“ ეთერით გასული სიუჟეტიდან⁵¹ ირკვევა, რომ შეხვედრაზე დამსწრე პირები თავად ადასტურებენ, რომ მერიაში არიან დასაქმებულები. გარდა ამისა, ინტერვიუში თავად კონსტანტინე შარაშენიძე ადასტურებს, რომ შეხვედრის მიზანი „მერობის კანდიდატის პოზიციის მოსმენა“ იყო, ასევე, იგი ადასტურებს, რომ შეხვედრას მისი თანამშრომლები ესწრებოდნენ.

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ ამ შემთხვევის შესახებ ოზურგეთის საოლქო საარჩევნო კომისიას 2021 წლის 21 სექტემბერს მიმართა.

51 „წინასაარჩევნო შეხვედრა კანონდარღვევით - კონსტანტინე შარაშენიძემ მერიის თანამშრომლების ნაწილი წინა საარჩევნო კამპანიის ფარგლებში შეკრიბა“, ტელეკომპანია „იმედი“, 2021 წლის 11 სექტემბერი; ხელმისაწვდომია: shorturl.at/lyUV6

VII. ზინანსური ადმინისტრაციული ჩესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენება

საქართველოს საარჩევნო კოდექსი კრძალავს არჩევნების დღემდე მე-60 დღიდან არჩევნების დღის ჩათვლით ისეთი პროექტების/პროგრამების განხორციელებას, რომლებიც მანამდე არ იყო გათვალისწინებული საქართველოს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში, ასევე, იგივე პერიოდში აკრძალულია სოციალური გასაცემლების (პენსია, სოციალური დახმარება, შემწეობა და სხვა) ოდენობების ზრდა. საანგარიშო პერიოდში არ დაფიქსირებულა ცენტრალური ან ადგილობრივ ბიუჯეტის ისეთი ცვლილება, რომლითაც დაირღვეოდა საარჩევნო კოდექსის ზემოთ აღნიშნული რეგულაცია.

თუმცა, ქართული კანონმდებლობით, თუ ასეთი ცვლილებები არჩევნებამდე 60 დღემდე ადრე იქნა გათვალისწინებული ბიუჯეტში, მისი განხორციელება წინასაარჩევნო პერიოდში არ იკრძალება. სწორედ ამიტომ ხელისუფლებას, როგორც წესი, უადვილდება ამ რეგულაციის მის სასიკეთოდ გამოყენება, თუნდაც იმით, რომ ბიუჯეტში ცვლილებებს წინასწარ დაგეგმავს და კონკრეტულ პროგრამებს წინასაარჩევნოდ უპრობლემოდ განახორციელებს. ეს არის მიზეზი იმისა, რომ ამ საკითხის შესწავლისას „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო“ არამართო კანონის დარღვევაზე ამახვილებს ყურადღებას, არამედ აანალიზებს იმ საბიუჯეტო პროგრამებსაც, რომლებიც კანონის დაცვით არის ინიცირებული და განხორციელებული, თუმცა არჩევნების შედეგებზე სერიოზული გავლენა შეიძლება ჰქონდეს. ამ შემთხვევებში, როგორც წესი, ჩვენ ვსაუბრობთ სახელმწიფო სახსრების საარჩევნოდ მოტივირებულ ხარჯვაზე, ანუ სიტუაციაზე, როდესაც არჩევნებამდე მცირე ხნით ადრე ისეთი საბიუჯეტო პროგრამების ინიცირება ხდება, რომლის მიზანიც ამომრჩეველზე ეფექტის მოხდენაა და შეიძლება არ შეესაბამებოდეს ქვეყნის გრძელვადიან ინტერესებს.

ჯანსაღი და კონკურენტული საარჩევნო გარემოსთვის მნიშვნელოვანია, რომ ასეთი პროგრამების ინიცირება არ მოხდეს არჩევნებამდე მცირე ხნით ადრე, რადგან ამით მმართველმა პარტიამ ან/და მისმა კანდიდატმა გადასახადების გადამხდელთა ხარჯზე მნიშვნელოვანი უპირატესობა შეიძლება მიიღოს.

საანგარიშო პერიოდში „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ 10 სახელმწიფო პროგრამა/ინიციატივა გამოარჩია, რომელიც საარჩევნოდ მოტივირებულ ხარჯებად შეიძლება იყოს მიჩნეული. კერძოდ:

- 8 სექტემბერს თბილისის მერმა და „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ მერობის კანდიდატმა, კახა კალაძემ საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობები 55 ოჯახს გადასცა.⁵² საცხოვრებელი ფართები სიმბოლურ ფასად, ერთ ლარად სამგორის რაიონში მცხოვრებ ოჯახებს დაუკანონდათ;

52 „თბილისის მერმა სამგორის რაიონში მცხოვრებ 55 ოჯახს საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობები გადასცა“, თბილისის მერია, 8.09.2021, <https://bit.ly/3ktMpRU>

- 31 აგვისტოს პრემიერ-მინისტრმა ირაკლი ღარიბაშვილმა განაცხადა,⁵³ რომ 500-მდე სამხედრო მოსამსახურის ოჯახს გადაეცემა საცხოვრებელი ბინა. მანვე, ერთი დღით ადრე, 30 აგვისტოს დააანონსა,⁵⁴ რომ 300-მდე დევნილ ოჯახს მათივე სარგებლობაში არსებული ფართი სიმბოლურ ფასად გადაეცემოდა;
- 27 აგვისტოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ნათია თურნავას თქმით,⁵⁵ ფოთში, სანაპირო დაცვის ბაზასთან მცხოვრებ 100-მდე ოჯახს, პრემიერ-მინისტრის დავალების შესაბამისად, უმოკლეს ვადაში უზრუნველყოფენ უსაფრთხო ადგილზე საცხოვრებელი სახლებით;
- 11 აგვისტოს კახა კალაძემ 36 ოჯახს საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობები გადასცა.⁵⁶ საცხოვრებელი ფართები სიმბოლურ ფასად, ერთ ლარად გლდანის რაიონში მცხოვრებ ოჯახებს დაუკანონდათ;
- 26 ივლისს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის, ლევან დავითაშვილის განცხადებით,⁵⁷ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამაზე ბიუჯეტიდან 50 მლნ ლარი გამოიყოფოდა და პროგრამაზე განაცხადების მიღება 1 სექტემბრიდან დაიწყებოდა;
- 22 ივლისს პარლამენტმა სახელმწიფო ბიუჯეტში შესატანი ცვლილებები დაამტკიცა, რომლის მიხედვითაც, საშემოდგომო რთველის დაფინანსება 38 მლნ ლარიდან 138 მლნ-მდე გაიზარდა;⁵⁸
- 6 ივლისს პრემიერ-მინისტრმა განაცხადა, რომ იწყება ახალი პროგრამა,⁵⁹ რომელიც გულისხმობს საცხოვრებელი ბინის შეძენის ხელშეწყობის მიზნით ოჯახებისთვის ახალშეძენილ შვილზე იპოთეკური სესხის თანადაფინანსებას. პროგრამასთან დაკავშირებული დადგენილება მთავრობამ 2 აგვისტოს, წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებამდე ერთი დღით ადრე მიიღო, დადგენილებით პროგრამის ამოქმედება 1 სექტემბრიდან დაიგეგმა.⁶⁰

53 „ირაკლი ღარიბაშვილი: 500-მდე სამხედროს ოჯახს გადაეცემთ ბინებს, ეს იყო 2007 წელს აღებული ვალდებულება, რომლის შესრულება ჩვენი პოლიტიკური გუნდის ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ დაიწყო“, imedinews.ge, 31.08.2021, <https://bit.ly/3EE3QaG>

54 „300-მდე დევნილ ოჯახს გადაეცემთ და დაუკანონებთ ფართს“ - ღარიბაშვილი“, publica.ge, 30.08.2021, <https://bit.ly/2W0LKy9>

55 იმ. საქართველოს მთავრობის „ფეისბუქის“ გვერდი, 21.07.2021, <https://www.facebook.com/watch/?v=225846216138601>

56 „თბილისის მერმა გლდანის რაიონში მცხოვრებ 36 ოჯახს საკუთრების დამადასტურებელი მოწმობები გადასცა“, 1tv.ge, 11.08.2021, <https://bit.ly/3zwOxfY>

57 „ლევან დავითაშვილის განცხადებით, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამაზე განაცხადების მიღება 1-ელი სექტემბრიდან დაიწყება“, interpressnews.ge, 26.07.2021, <https://bit.ly/3kABiad>

58 „მთავრობა რთველის დაფინანსებას 100 მლნ ლარით ზრდის“. droa.ge, 22.07.2021, <https://droa.ge/?p=109276>

59 „ოჯახებისთვის საცხოვრებელი ბინების შეძენის ხელშეწყობის მიზნით, ოჯახი ახალშეძენილ შვილზე იპოთეკური სესხის თანადაფინანსებით ისარგებლებს“, საქართველოს მთავრობა, 6.07.2021, <https://bit.ly/3Jjr32E>

60 „სუბსიდირებული იპოთეკური სესხის“ სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 2 აგვისტოს №388 დადგენილება, https://matsne.gov.ge/ka/document/view/5231778?fbclid=IwAR2VVm7g0bLiQYb8lHr7PXykPWNBAPatfb9JA06eVfg4YTUIb_KJlm3jTOW&publication=0

- 24 ივნისს პრემიერ-მინისტრმა გააჟღერა ინიციატივა, რომლის თანახმადაც, მოქალაქეებს და იურიდიულ პირებს იზოლაციის, კარანტინის და პირბადის ტარების წესის დარღვევის გამო დაკისრებული დაახლოებით 76 მლნ ლარის გადაუხდეელი ჯარიმები ჩამოეწერებათ.⁶¹ პარლამენტმა შესაბამისი კანონები 7 სექტემბერს მიიღო;⁶²
- 23 ივნისს ბათუმის მერის მოვალეობის შემსრულებელმა და „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველოს“ მერობის კანდიდატმა, არჩილ ჩიქოვანმა ბათუმში მცხოვრებ 15 მრავალშვილიან ოჯახს ბინები საკუთრებაში გადასცა;⁶³
- 16 ივნისს ქუთაისსა და ზუგდიდში ჯანდაცვის მინისტრმა ეკატერინე ტიკარაძემ, იმერეთში სახელმწიფო რწმუნებულმა ზვიად შალამბერიძემ, მაჟორიტარმა დეპუტატმა ზაზა ლომინაძემ და ადგილობრივი ხელისუფლების წევრებმა დევნილ ვეტერანთა 60 ოჯახს ახალაშენებულ კორპუსებში საცხოვრებელი ფართები გადასცეს.⁶⁴ დამატებით, დევნილ ვეტერანთა 100-მდე ოჯახმა ადმინისტრაციული ორგანოს დაპირება მიიღო, რომლის თანახმადაც, ისინი საცხოვრებელ ფართებს ქუთაისსა და ზუგდიდში უახლოეს მომავალში უპირობოდ მიიღებენ.

რეკომენდაცია

- ხელისუფლებამ თავი უნდა შეიკავოს არჩევნებამდე მცირე ხნით ადრე მასშტაბური სოციალური პროგრამების ინიცირებისგან, რათა ზიანი არ მიაღგეს საარჩევნო სუბიექტებს შორის ჯანსაღ კონკურენციას.

61 „ფიზიკური და იურიდიული პირები, რომლებიც შეზღუდვების გამო დაჯარიმდნენ, ჯარიმებისგან გათავისუფლებიან“, [interpressnews.ge](https://bit.ly/3EF9ucl), 24.06.2021, <https://bit.ly/3EF9ucl>

62 იხ. კანონები „ადმინისტრაციული სახდელისგან გათავისუფლების შესახებ“, <https://bit.ly/2XE7YGJ> და „ამნისტიის შესახებ“, <https://bit.ly/3AyBAUI>

63 „ბათუმის მერის მოვალეობის შემსრულებელმა არჩილ ჩიქოვანმა ბათუმში მცხოვრებ 15 მრავალშვილიან ოჯახს ბინები გადასცა“, [ipress.ge](https://bit.ly/2W0R7gN), 23.06.2021, <https://bit.ly/2W0R7gN>

64 „დევნილ ვეტერანთა 60 ოჯახს ბინა გადაეცა“, <http://imereti.gov.ge/>, 16.06.2021, <http://imereti.gov.ge/geo/news/show/7/1806>

VIII. რეკომენდაციები

„საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს“ მიერ საარჩევნოდ ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების მონიტორინგმა გამოავლინა შემდეგი რეკომენდაციების გათვალისწინების აუცილებლობა:

- წინასაარჩევნო პერიოდში საგამოძიებო ორგანოებმა მაქსიმალურად სწრაფად და მიუკერძოებლად უნდა გამოიძიონ არჩევნებში ჩართული მხარეების წინააღმდეგ მიმართული სავარაუდო ძალადობის, ზეწოლის და სხვა დანაშაულის ნიშნების შემცველი საქმეები;
- შინაგან საქმეთა სამინისტრო პროაქტიულად და ოპერატიულად უნდა აქვეყნებდეს ინფორმაციას, არჩევნებთან დაკავშირებულ საქმეებზე გამოძიების მიმდინარეობისა და შედეგების შესახებ;
- საარჩევნოდ დარეგისტრირებულ კანდიდატებზე ზეწოლის მოხდენის საფრთხის შესამცირებლად სასურველია, საარჩევნო კოდექსში შევიდეს ცვლილება და კანდიდატთა დარეგისტრირების ბოლო ვადის გასვლის შემდეგ (არჩევნებამდე არაუგვიანეს 30-ე დღე) წარმდგენი პარტიის თანხმობის გარეშე აღარ იყოს შესაძლებელი, როგორც პარტიული ისე მაჟორიტარობის კანდიდატთა სიიდან საკუთარი განცხადების საფუძველზე საარჩევნო რეგისტრაციის გაუქმება;
- პოლიტიკურმა პარტიამ არ უნდა დაკარგოს კუთვნილი სახელმწიფო დაფინანსება იმისდა მიუხედავად, იგი საპარლამენტო მანდატებს გამოიყენებს თუ არა, ვინაიდან პარტიის დაფინანსება მის მიერ არჩევნებზე მიღებულ შედეგებზე უნდა იყოს დამოკიდებული და არა - საპარლამენტო საქმიანობაზე;
- ხელისუფლებამ თავი უნდა შეიკავოს არჩევნებამდე მცირე ხნით ადრე მასშტაბური სოციალური პროგრამების ინიცირებისგან, რათა ზიანი არ მიაღგეს საარჩევნო სუბიექტებს შორის ჯანსაღ კონკურენციას.